

ЮРИДИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ

**«ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО
ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ
УКРАЇНИ ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ
ФУНКЦІЙ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ
ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ З ПИТАНЬ
ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ У ЗВ'ЯЗКУ З
УТВОРЕННЯМ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
УКРАЇНИ У СПРАВАХ ДІТЕЙ»
№ 7087 ВІД 22.02.2022 Р.**

НЕЗАЛЕЖНИЙ АНАЛІЗ ЮРИДИЧНОЇ ФІРМИ «AGA PARTNERS»

Вересень 2023 р.

unicef

для кожної дитини

Цей незалежний аналіз законопроекту № 7087 було підготовлено експертами з правових питань на замовлення Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) для сприяння громадському обговоренню вказаного законопроекту, з метою посилення захисту дітей і підтримки України у зміцненні її системи опіки та піклування.

Твердження, викладені в цій публікації, є баченням експертів та авторів і не обов'язково відображають політику або погляди ЮНІСЕФ.

Терміни, що використовуються у цій публікації, та виклад матеріалу не означають, що Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) висловлює будь-яку думку щодо правового статусу будь-якої країни чи території, або їхніх органів влади, або визначення їхніх кордонів / меж.

Ця публікація може бути використана лише для наукових досліджень, адвокації та освітніх цілей за умови посилання на джерело (ЮНІСЕФ). Ця публікація не може бути використана для інших цілей без попереднього письмового дозволу ЮНІСЕФ.

Для отримання додаткової інформації або запитів звертайтеся:

kyiv@unicef.org

I. ВСТУП.

1. Цей аналіз підготовлено на підставі та відповідно до інструкцій, які містяться в електронному листі від 7 червня 2023 року, а також за результатами зустрічі в офісі ЮНІСЕФ 11 серпня 2023 року.
2. У зазначеному листі до уваги експертів пропонувалися наступні питання, які були досліджені у цьому документі:
 - (1) Опис запропонованих змін та їх впливу на систему догляду та захисту дітей і законодавство.
 - (2) Проблеми, які пропонується вирішити законопроектом.
 - (3) Вплив, який прийняття закону матиме на систему догляду та захисту дітей у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.
 - (4) Сильні сторони, ризики, виклики, прогалини та конфлікти з іншими законами, які можуть виникнути для дітей.
 - (5) Відповідність закону Конституції, а також його позиція по відношенню до інших законодавчих актів та політик.
 - (6) Чи узгоджуються запропоновані зміни з Національною стратегією реформування системи інституційного догляду та виховання дітей, і якщо так, то як саме.
 - (7) Чи сприятимуть зміни прагненню України реформувати свою систему з тієї, що покладається на інституційний догляд, на ту, що надає перевагу сімейним формам виховання та формам виховання на рівні громад.
 - (8) Чи відповідає законопроект законодавству ЄС, міжнародному праву та пов'язаним з ним нормативно-правовим актам.
3. Нижче Ви знайдете відповіді на запитання, перелічені у попередньому пункті цього документу.
4. Втім, перш ніж перейти до відповідей, пропонуємо Вашій увазі таблицю, в якій консолідовані можливі переваги та недоліки Законопроекту 7087.

Недоліки	Переваги
Відсутність чіткого розмежування діяльності служб у справах дітей на місцях та районних державних адміністрацій.	Удосконалення системи органів державної влади та місцевого самоврядування, діяльність яких направлена на захист прав та інтересів дитини, в тому числі, створення нового державного органу, спрямованого виключно на захист прав та інтересів дитини.
Запровадження обов'язкової участі прокурора у справах про усиновлення, що може призвести до затягування розгляду відповідної категорії справ.	Часткове удосконалення процедури усиновлення та акцент на короткостроковість у розгляді судових справ цієї категорії.
Зменшення строків на підготовку до розгляду справи про усиновлення по суті та апеляційне оскарження.	Деталізація завдань, які ставляться перед новоствореними органами із захисту прав дітей, яка задає вектор прозорості у їх діяльності.
Фактична наявність повноважень у сфері усиновлення та прав захисту дітей у різних державних органів, які входять в систему координат Кабінету Міністрів України.	

5. На наше переконання, незважаючи на наявні недоліки, у разі втілення Законопроекту 7087, він спроможний позитивно вплинути на поточний стан справ у галузі захисту прав дітей в Україні в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.
6. Крім цього, відповідно до інструкцій Офісу Дитячого фонду ООН в Україні, а також з метою наочної демонстрації відповідних змін та полегшення сприйняття аналізу поточного стану справ у сфері захисту прав дітей в Україні, ми підготували кілька порівняльних таблиць, які містяться в кінці цього документу у вигляді додатків:
 - (1) Порівняльна таблиця поточної редакції відповідних законів та змін до них, що вносяться Законом 7087 разом із коментарями та зауваженнями експертів (Додаток № 1);
 - (2) Порівняльна таблиця поточних повноважень Національної соціальної сервісної служби України, Міністерства соціальної політики України та повноважень Державної служби у справах дітей згідно Законопроекту 7087 разом із висновками експертів (Додаток № 2);
 - (3) Порівняльна таблиця поточних повноважень Національної соціальної сервісної служби України та повноважень органу опіку та піклування і служб у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад згідно Законопроекту 7087 разом із висновками експертів (Додаток № 3).

II. ВІДПОВІДІ

1. Опис запропонованих змін та їх впливу на систему догляду та захисту дітей і законодавство.

7. Як вбачається із Пояснювальної записки до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту прав дітей у зв'язку з утворенням Державної служби України у справах дітей» (у подальшому – Пояснювальна записка) Законом 7087 пропонується внести зміни до:
 - (1) Закону України «Про місцеве самоврядування» щодо визначення повноважень виконавчих органів місцевого самоврядування як органів опіки та піклування, під керівництвом Голови органів місцевого самоврядування;
 - (2) Сімейного кодексу України (щодо приведення норм Кодексу у відповідність до нового розподілу повноважень у сфері захисту прав дітей, пов'язаного із децентралізацією влади);
 - (3) Цивільного кодексу України (щодо уточнення визначення органу опіки та піклування як виключно виконавчих органів територіальних громад);
 - (4) Цивільного процесуального кодексу з метою унормування питань щодо усиновлення дитини;
 - (5) Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (щодо розподілу повноважень у сфері захисту прав дітей, пов'язаного із децентралізацією влади) та посилення участі органів прокуратури за забезпеченням прав та інтересів дитини;
 - (6) Законів України «Про охорону дитинства», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (щодо розподілу повноважень у сфері захисту прав дітей, пов'язаного із децентралізацією влади).
8. Крім цього, Вашій увазі надається порівняльна таблиця між чинною редакцією законів та Законом 7087. До відповідних змін надаються наші зауваження або коментарі, які також розкриті нижче у цьому документі. З тим, щоб не перевантажувати аналіз та ускладнювати його сприйняття та навігацію, порівняльна таблиця буде міститися у якості додатку № 1 після основного документу.

2. Проблеми, які пропонується вирішити законопроектом.

9. Пояснювальна записка містить наступний перелік основних проблем, які має на меті вирішити зазначений Законопроект 7087:
 - (1) розмежування і конкретизації функцій з питань захисту прав дитини, охорони дитинства між місцевими державними адміністраціями і виконавчими органами місцевого самоврядування;
 - (2) посилення координуючої функції на центральному рівні і створення Державної служби України у справах дітей - центрального органу виконавчої влади із спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України та який забезпечує формування і реалізацію державної політики з питань захисту прав дітей;
 - (3) удосконалення законодавчих процедур для провадження усиновлення, розвитку сімейних форм виховання дітей та вчасної допомоги сім'ям з дітьми шляхом чіткого визначення персональної відповідальності голів органів місцевого самоврядування за стан захисту дітей та повноважень органів місцевого самоврядування, як органів опіки та піклування;
 - (4) визначення рівнозначних повноважень з питань захисту прав дітей, охорони дитинства для сільських, селищних та міських територіальних громад.

3. Вплив, який прийняття закону матиме на систему догляду та захисту дітей у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.

10. Для відповіді на це питання доцільно визначити напрями, запропоновані Законопроектом 7087, та у їх розрізі розглянути перспективи його застосування у різних часових вимірах.
11. Якщо ми говоримо про розмежування та конкретизацію функцій з питань захисту прав дитини між різними адміністративними суб'єктами, а також визначення рівнозначних повноважень з питань захисту прав дітей, охорони дитинства для сільських, селищних та міських територіальних громад така зміна у короткостроковій перспективі здатна врегулювати існуючі розбіжності на момент прийняття закону та пришвидшити надання соціальної допомоги дітям.
12. На сьогоднішній день в силу відсутності чіткого розмежування функціоналу на різних рівнях досі існує правова невизначеність, що призводить до неякісної обробки інформації про дітей, які потребують влаштування у сім'ї та захисту у межах спорів між батьками, коли орган опіки та піклування надає висновок із рекомендацією щодо розв'язання таких спорів.
13. Крім цього, трапляються випадки оскарження судових рішень та/або затягування їх розгляду через неналежне виконання зі сторони органів опіки та піклування своїх повноважень у процесі розгляду справ, які стосуються дітей. Так, за законом вони зобов'язані готувати та подавати до суду свої висновки з приводу того, як суд має вирішити той чи інший спір. Такі висновки часто подаються до суду з великим запізненням або ж вони містять значну кількість недоліків. На жаль, ці дії та відсутність належних роз'яснень як у самому висновку, так і безпосередньо у межах судового розгляду щодо змісту прийнятого рішення, запобігає швидкому розгляду справ.
14. Наведене вище призводить до того, що навіть, коли окрема рекомендація органу опіки та піклування є слушною, під час судового розгляду справи вона може бути нівельована та піддана критиці як з боку суду, так і інших учасників судового розгляду справи. Як наслідок, рішення приймається із порушенням прав та законних інтересів дітей, що зумовлює подальше його оскарження до суду апеляційної інстанції. Результатом цього є тривала правова невизначеність статусу дитини у різних судових процесах (не тільки усиновлення, а й визначення місця проживання дитини, чи способу участі у вихованні дитини тим із батьків, який проживає окремо від дитини), оскільки до закінчення апеляційного перегляду рішення суду першої інстанції не може вступити в законну силу.
15. Очевидним є факт недостатності кадрів, які мають профільну фахову освіту, направлену на розгляд питань, пов'язаних із захистом прав дитини. При цьому, у випадку розмежування функціоналу органів, на яких покладено захист прав дітей, доцільно звернути увагу не тільки на удосконалення їх функцій, а й на наповнення їхнього складу професійними педагогами, психологами, соціальними робітниками та правниками.

16. Із практики розгляду спорів, які стосуються захисту прав дітей, викликає занепокоєння часта відсутність психолога, який може надати об'єктивну оцінку психоемоційному стану дитини та створити підтримуюче для неї середовище під час спілкування дитини з представниками служб у справах дітей, судом, прийомними батьками, тощо.
17. Чітке розгалуження повноважень органів місцевого самоврядування, які опікуються питаннями у сфері захисту дітей, дозволить розвантажити існуючу систему цих органів, яка, виходячи із кількості справ, які припадають на конкретну державну адміністрацію, не може надати якісну правозахисну функцію дітям через відсутність повноцінного штату професійних представників.
18. У середньостроковій перспективі такі зміни у законодавстві дозволять зміцнити існуючий функціонал зазначених органів та запобігти зростанню кількості сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Можливим є здійснити ухил у превентивну роботу у сфері захисту прав дітей замість реагування на ситуації, де потребується уже активний захист дитини та відповідно робота з наслідками.
19. Також, вважаємо є усі передумови для того, щоб знизити смертність дітей внаслідок недбалого поводження із ними у ще існуючих закладах для дітей, які позбавлені піклування. Як свідчить практика, в інтернатах, зокрема, зустрічаються випадки прояву злочинної недбалості по відношенню до дітей, яка призводить до їх смерті через задуху, зневоднення, тощо. Внаслідок консолідованої взаємодії між органами місцевого самоврядування та соціальними працівниками можливе посилення просвітницької діяльності громадян з приводу різних форм влаштування дітей та передання переважної кількості дітей із інтернатів у форми влаштування сімейного типу. Наслідком може бути припинення існування інтернатів в цілому.
20. Реалізація цього напряму важлива для децентралізації. Робота на місцях має бути швидкою та більш результативною порівняно із роботою на рівні області, де кількість сімей, які мають намір влаштувати дитину, потребує відповідно більшого штату працівників для опрацювання.
21. Серед іншого, внесення змін до законодавства у частині розгалуженої системи органів місцевого самоврядування, направлених на захист прав та інтересів дитини, значно покращить становище тих дітей, які уже втратили сім'ї та перебувають у закладах типу інтернат. Адже, це дозволить зменшити навантаження на тих працівників, які опікуються цими дітьми та в силу недостатності людського ресурсу не можуть надати дітям належної освіти, охорони здоров'я, соціалізації, а також інших питань, які є надважливими для повноцінного захисту дітей, позбавлених батьківського піклування.
22. У середньостроковій перспективі такі законодавчі зміни матимуть соціально значимий ефект, позаяк збільшать привабливість працевлаштування у органах місцевого самоврядування, виходячи із мети, направленої на захист прав та інтересів дітей.
23. У надважких обставинах, таких як війна та її наслідки, зазначене стане передумовою для створення нових робочих місць для психологів, педагогів, а також інших кваліфікованих працівників, які, наразі, позбавлені робочих місць та житла внаслідок військової агресії РФ.
24. У довгостроковій перспективі ці законодавчі нововведення можуть зменшити рівень безпритульних дітей та дітей, позбавлених батьківського піклування, що передусім має на меті Україна як держава.
25. Якщо розглядати перспективи у контексті вирішення проблеми з посилення координуючої функції на центральному рівні і створення Державної служби України у справах дітей у короткостроковій перспективі такий орган державної влади може створити план заходів, направлених на усунення існуючих прогалин на загальнодержавному та місцевому рівнях у сфері захисту прав та інтересів дітей.
26. На сьогоднішній день основними питаннями, які потребують вирішення, є деінституціоналізація та майже повне припинення діяльності інтернатних закладів, а також приведення у відповідність нормативно-правового регулювання органів державної влади, які здійснюють захист прав та інтересів дітей.
27. Із нашого досвіду, такого перегляду у нормативному забезпеченні потребують органи опіки та піклування та служби у справах дітей на місцевому та регіональному рівні, оскільки вони відіграють ключову роль у здійсненні захисту прав дітей на місцях.

28. У ході здійснення своєї діяльності зазначені органи в обов'язковому порядку мають залучати психологів та педагогів при взаємодії із дітьми та їх родинами. Це дозволить мінімізувати випадки додаткового психологічного травмування, які і так, при існуванні будь-якого спору між батьками, а тим більше внаслідок залишення без батьківського піклування, перебувають у надзвичайно нестійкому психологічному стані.
29. Важливим аспектом у контексті створення такого органу є чітка вертикаль, яка не передбачатиме підпорядкування служб у справах дітей на місцях державним адміністраціям. Зазначене може докорінно змінити усі існуючі корупційні схеми, які притаманні цьому сектору державного регулювання.
30. Одним із головних аспектів дисфункціональності системи захисту прав дитини є саме корупція на місцях, пов'язана із впливом на розподіл державних коштів, які виділяються на охорону дитинства.
31. Разом з тим, існування окремого державного центрального органу, який має бути саме повноцінною відокремленою інституцією у підпорядкуванні Кабінету Міністрів України, зможе суттєво вплинути на стан речей у цьому секторі.
32. В середньостроковій перспективі створення Державної служби України у справах дітей може докорінно змінити ситуацію у сфері захисту прав та інтересів дітей, що полягатиме у створенні комплексу нормативних актів, які матимуть чіткість у сприйнятті, адаптованість до міжнародних стандартів та результативність у правозастосуванні. Позаяк, створення такого державного органу передбачає його комплектацію фахівцями, які безпосередньо мають досвід у роботі з дітьми та державним управлінням у цій сфері.
33. Відтак, прогресивним є створення спеціалізованого державного органу, який має на меті побудову оновленої системи охорони дитинства відповідно до викликів сьогодення та міжнародних стандартів.
34. Також доцільним є перегляд та оновлення існуючих норм та стандартів роботи із дітьми у службах у справах дітей та сім'ї, впровадження стандартів, які матимуть на меті забезпечити дитину від протиправного втручання у її життя на всіх рівнях, не залежно від того, чи дитина позбавлена батьківського піклування, чи має одного чи обох батьків. Важливим є формування правової бази, яка не дозволить на жодному із етапів проходження дитиною етапу взаємодії із державою та у межах приватного життя бути скривдженою та позбавленою адекватного захисту.
35. У довгостроковій перспективі вбачається, що така незалежна державна установа усуне існуючі розбіжності у законодавстві та створить норми, які є наближеними до умов сьогодення у контексті дружнього ставлення до дітей. Створення такої служби передусім є рушійним для налагодження поведінки з дітьми як того вимагає національний закон, адаптований до стандартів міжнародного рівня.
36. У контексті удосконалення законодавчих процедур для провадження усиновлення, розвитку сімейних форм виховання дітей та вчасної допомоги сім'ям з дітьми важливими та такими, що заслуговують на особливу увагу, є зміни до цивільного процесуального законодавства у справах про усиновлення.
37. У короткостроковій перспективі такі зміни можуть мати позитивні зрушення щодо якіснішого розгляду справ у цій категорії, зважаючи на створення Державної служби України у справах дітей, діяльність якої матиме безпосередній вплив на формування єдиного підходу до участі у такій категорії справ представників держави, до компетенції яких відноситься охорона та захист прав дітей.
38. Крім того, реформування усієї системи захисту прав дитини через запропонований законопроект передбачає більш повну підготовку до вказаних судових справ з боку органів державної влади, позаяк на сьогоднішній день представники органу опіки та піклування часто не мають юридичної освіти, що має наслідком формальну участь під час розгляду судових справ (не тільки про усиновлення, більше у справах про визначення місця проживання дитини та ін.).
39. Також, у середньостроковій перспективі очікується, що за рахунок збільшення штатів працівників служб у справах дітей судові справи про усиновлення та інші справи, які стосуються прав та інтересів дітей, матимуть більш повне обґрунтування та наповнення доказами, які стосуються безпосередньо дитини. На сьогоднішній день є значним недоліком відсутність висновків психологів державних установ, які співпрацюють зі службами у справах дітей, які об'єктивно розкривають психоемоційний стан дитини та є об'єктивним аналізом поведінкових особливостей дитини на момент розгляду справи у суді та взаємодії з нею держави на певному етапі її життя.

40. Також, вбачається, що скорочені строки розгляду справ про усиновлення, запропоновані законопроектом, сприятимуть ефективному захисту прав дитини та матимуть наслідком якнайшвидше влаштування дитини у сім'ю.
41. У довгостроковій перспективі запропоновані заходи у частині процесуального законодавства матимуть наслідком забезпечення своєчасної допомоги дітям та створення дружнього до дитини правосуддя.

4. Сильні сторони, ризики, виклики, прогалини та конфлікти з іншими законами, які можуть виникнути для дітей.

42. Відповідаючи на це питання, можна виділити наступні ключові моменти
43. Сильні сторони:
 - (1) *удосконалення системи органів державної влади та місцевого самоврядування, діяльність яких направлена на захист прав та інтересів дитини;*
44. Як уже зазначалося вище, створення Державної служби України у справах дітей дозволить створити відокремлений спеціалізований орган, який опікуватиметься питаннями захисту прав дітей у якості вузькоспеціалізованого профільного суб'єкту.
45. Разом з тим, важливим є виокремлення окремої вертикалі, у якій Державна служба України у справах дітей буде головним органом, який реалізує державну політику у сфері захисту прав та інтересів дитини, в той час як служби у справах дітей на усіх рівнях підпорядковані їй.
46. Запропонований у законопроекті варіант системи органів на місцевому рівні принципово не відрізняється від існуючого, а тому очікується, що максимального результату у поточній редакції досягнути буде вкрай важко.
 - (2) *удосконалення процедури усиновлення та акцент на короткостроковість у розгляді судових справ цієї категорії;*
47. Однією із переваг запропонованих змін є акцент на короткостроковості судового розгляду питання усиновлення дітей.
48. Вказана процедура матиме позитивний ефект у випадку паралельного посилення судової системи кадровим забезпеченням.
49. На сьогоднішній день такі зміни навряд чи матимуть повноцінне застосування, оскільки склад суддівського корпусу є значно меншим, ніж кількість справ із розрахунку на одного суддю. Тому, ці зміни мають бути запроваджені із застосуванням перехідного періоду, який узгоджуватиметься із зміною реального стану кадрового забезпечення судів на усіх рівнях.
 - (3) *деталізація завдань, які ставляться перед новоствореними органами із захисту прав дітей, яка задає вектор прозорості у їх діяльності.*
50. Не зважаючи на те, що у супровідних документах до законопроекту вказаний аспект зазнав критики та зауважень, що ґрунтуються на загальних правилах юридичної техніки, він має і свої переваги.
51. Чітке визначення завдань та функцій новоствореного державного органу, а також оновлення існуючої структури органів державної влади у сфері захисту прав дітей дозволить сформувати дієвий формат взаємодії між державою та суспільством, а також усуне розбіжності у розумінні, які саме аспекти виконують ці органи.
52. Від прозорості та зрозумілості цілей, та шляхів їх реалізації залежить результат взаємодії цих органів із громадянами задля досягнення єдиної мети – викорінення сирітства.
53. Прогалини та ризики:
 - (1) *відсутність розмежування діяльності служб у справах дітей на місцях та районних державних адміністрацій, що на наше переконання не змінить існуючої ситуації у системі органів державної влади у сфері захисту прав дитини;*

54. Нами пропонується внести зміни до законопроекту, суть яких зводиться до того, що має бути виключено підпорядкування служб у справах дітей районними держадміністраціями та іншим ланками місцевого самоврядування.
55. На сьогоднішній день існує така структура, яка не виправдала повноцінно покладених на неї завдань, що мають на меті захист дітей на усіх рівнях. Законопроект фактично дублює цю структуру на місцях, що матиме наслідком дисфункціональність цих органів, незважаючи на створення Державної служби України у справах дітей.
56. Пропозиція полягає у виокремленні окремої вертикалі як це зазначено вище у розділі (1) цього питання.
 - (2) *запровадження обов'язкової участі прокурора у справах про усиновлення, що із практичної точки зору може вплинути на ефективний судовий розгляд та навантаження судового процесу учасниками, які не є нагальними, що призведе до затягування розгляду справи;*
57. Виходячи із значного досвіду представництва інтересів приватних осіб у судах, зокрема, у сімейних правовідносинах, участь прокурора як обов'язкового учасника справи про усиновлення (або будь-яких інших справ, які стосуються прав та інтересів дітей), не вбачається дієюю та необхідною.
58. Як було слушно зазначено у зауваженнях до законопроекту, вказане не узгоджується із підтвердженням міжнародним досвідом у цій сфері.
59. На практиці, зважаючи на високу завантаженість у сфері кримінального судочинства та провідну роль прокурорів у таких провадженнях, вони не матимуть змоги повноцінно приділити увагу таких судовим справам, що матиме наслідком їх постійне відкладення через їх неявку та подовження розгляду цих справ судом. А зазначене, виходячи із цілей законопроекту, є недоцільним.
60. Більше того, є побоювання, що прокурори, які будуть залучені до участі у судових справах, не матимуть достатньої профільної орієнтації та компетенції, направленої на належний захист прав дітей.
 - (3) *звуження прав учасників судової справи про усиновлення, внаслідок зменшення строків на підготовку до розгляду справи по суті та апеляційне провадження, що в умовах сьогодні є недоречним.*
61. Законопроектом також пропонується зменшити строки розгляду справ про усиновлення та строків на апеляційне оскарження рішень у таких справах.
62. На превеликий жаль, ситуація у національній судовій системі не дозволяє розглянути жодну справу у такі короткі строки, зважаючи на проблеми комплектації суддівського корпусу та штату судів усіх рівнів, про які було зазначено вище.
63. Доречно встановити більш тривалі строки підготовчого етапу у межах судового розгляду, або альтернативно встановити обов'язок здійснити усі необхідні процедури щодо підготовки доказів службами у справах дітей та органом опіки та піклування на момент першого судового засідання у справі, що є загальним правилом у межах цивільного судочинства (за винятком доказів, які не можуть бути подані у такий строк із обов'язковим попередженням суду про зазначене).
64. Що стосується апеляційного оскарження, то доречно встановити більш тривалий процесуальний строк, результатом чого буде можливість для підготовки повноцінної апеляційної скарги тим учасникам справи, які вважають, що права дитини порушено. такі строки доцільно встановити у межах 20 днів, або взагалі залишити поточний загальний строк на апеляційне оскарження впродовж 30 днів.
65. Наведені вище висновки ґрунтуються на тому, що з практичної сторони зменшення строків на апеляційне оскарження дійсно призведуть до набрання рішенням сили у найкоротший термін та, як наслідок, влаштування дитину у сім'ю. Втім, у разі, якщо виявиться, що таке рішення не відповідає інтересам дитини та потребує оскарження задля її ж захисту, то 10 днів на таку процесуальну дію є недостатньо для належної підготовки апеляційної скарги.
66. Видається можливим також запровадження обов'язкової участі представника Державної служби України у справах дітей як наглядового органу у межах судового процесу про усиновлення. Участь згаданої особи у справі могла б замінити прокурора та надати можливість суду повноцінно здійснювати правосуддя, максимально враховуючи права та інтереси дитини. Такий учасник по суті є незалежним та об'єктивним, тому його участь, на наше переконання, мала б позитивний ефект на розгляд таких справ у судах.

67. До цього аналізу також додається додаток 2, в якому міститься порівняльний аналіз повноважень органів, які дотичні до питань усиновлення та захисту прав дітей.

5. Відповідність закону Конституції, а також його позиція по відношенню до інших законодавчих актів та політик

68. В частині внесення змін до Сімейного кодексу України, Цивільного кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України ми не вбачаємо невідповідність Проекту Закону Конституції України, а також можливих конфліктів та/або протиріч з іншими законами та актами.
69. Втім, викликає занепокоєння співвідношення Проекту Закону та статті 143 Конституції України. Так, вказана норма передбачає, що держава / державний орган виконавчої влади може здійснювати контроль за тими повноваженнями, які вона делегувала органам місцевого самоврядування, а не за тими, які відносяться до їх власних або самоврядних повноважень.
70. Відповідно є відкритим питання про те, як Державна служба України у справах дітей буде контролювати додержання органами місцевого самоврядування вимог відповідного законодавства в частині здійснення ними власних (самоврядних) повноважень в сфері захисту прав дітей, перелік яких міститься в пропонованій статті 34¹.
71. В короткостроковій перспективі пропонується розглянути можливість віднесення більшості повноважень органу опіки та піклування у якості делегованих з метою забезпечення можливості здійснення ефективного контролю за їх виконанням з боку Державної служби України у справах дітей.
72. В довгостроковій перспективі, як вже було зазначено вище, доцільним є функціонування Державної служби України у справах дітей як незалежного державного центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини по всій своїй вертикалі, включаючи рівень сільських, селищних, міських рад, тобто виведення служб у справах дітей на цьому рівні із їх підпорядкування.
73. У додатку № 3 до цього аналізу міститься порівняльний аналіз повноважень, які Законопроект відносить до служб у справах дітей, органу опіки та піклування та повноважень, які наразі має Національна соціальна сервісна служба України.
74. Так, порівняння повноважень свідчить про їх повний чи частковий збіг. З огляду на це залишається відкритим питання чи не призведе це до небажаних сценаріїв, наприклад, до того, що такі повноваження будуть здійснюватися паралельно обома структурами без належної координації або співпраці або ж коли такі повноваження не будуть здійснюватися взагалі, оскільки обидва органи будуть вважати, що їх має виконувати інший орган.
75. Тому, важливим буде супроводження Законопроекту 7087, у разі його підписання Президентом, чіткими підзаконними актами (інструкціями, положеннями), які будуть належно регулювати, в тому числі, співпрацю та координацію місцевих органів, які здійснюють діяльність в сфері захисту прав дітей.
76. Більше того, окремі повноваження згаданих органів місцями повністю або частково збігаються з повноваженнями, які наразі вже має Нацсоцслужба. На це також треба звернути увагу з тим, щоб повноваження, зазначені в Законопроекті 7087, належно здійснювалися та реально виконувалися усіма відповідними суб'єктами.

6. Чи узгоджуються запропоновані зміни з Національною стратегією реформування системи інституційного догляду та виховання дітей, і якщо так, то як саме.

77. Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей була затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 526-р на 2017-2026 роки (у подальшому – Стратегія).
78. Зокрема, ця Стратегія була розроблена та наразі впроваджується саме з метою зміни існуючої системи інституційного догляду на сімейні або наближені до сімейних форми виховання дітей.
79. Так, ціллю № 1 Стратегії є інтегрування та координація дій для забезпечення реформування системи інституційного догляду та виховання дітей, яка включає в себе, серед іншого, наступні завдання:

- (1) удосконалення законодавства для забезпечення реформування системи інституційного догляду та виховання дітей;
 - (2) інтегрування основних принципів, цілей і завдань Стратегії у пріоритетні напрями діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
 - (3) запровадження механізму міжвідомчої координації дій для досягнення цілей і виконання завдань Стратегії;
 - (4) конкретизація та розмежування повноважень і відповідальності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо забезпечення прав дитини та підтримки сім'ї, сприяння у реалізації таких повноважень органами місцевого самоврядування.
80. Стратегія вказує на три етапи для реалізації визначених нею цілей та завдань.
81. I підготовчий етап (2017-2018 роки), передбачав розроблення та прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації реформи системи інституційного догляду та виховання дітей.
82. Згідно Плану заходів з реалізації I етапу Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки (у подальшому – План 1), затвердженого одночасно із Стратегією, до IV кварталу 2017 р. Мінсоцполітики, МОН, МОЗ, МВС, Мінрегіон, Мінфін, Мінекономрозвитку та Національна поліція мали розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекти з питань забезпечення реалізації права дитини на виховання у сім'ї, зокрема щодо конкретизації та розмежування повноважень і відповідальності органів виконавчої влади на центральному та місцевому рівні щодо забезпечення захисту прав дітей, соціальної підтримки сімей з дітьми, сприяння у реалізації таких повноважень органами місцевого самоврядування.
83. Цей Проект Закону було розроблено в основному з метою розмежування повноважень центральних та місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування, визначення повноважень територіальних громад у сфері охорони дитинства та захисту прав дитини.
84. Комітет ООН з прав дитини ще 28 січня 2011 року наголосив, що Україна, як сторона Конвенції ООН про права дитини, у реалізації реформи з децентралізації влади та адміністративної реформи не прийняла чіткого плану щодо делегування повноважень і функцій, пов'язаних з доглядом та захистом дітей.
85. У Пояснювальній записці до Проекту Закону стверджується наступне:
- (1) Законодавство про органи місцевого самоврядування не встановило їхніх повноважень як органів опіки та піклування щодо дітей: у процесі децентралізації було передбачено лише створення служби у справах дітей, але компетенція місцевих органів самоврядування з питань захисту прав дітей не визначена. Уточнення й розмежування повноважень і удосконалення функції координації діяльності на центральному та місцевому рівнях не було проведено;
 - (2) Підміна поняття «правова допомога» поняттям «соціальна послуга» останніми роками значно деформувала повноваження служб у справах дітей, відповідно й органів місцевого самоврядування у виконанні ними передбачених законодавством повноважень органу опіки та піклування. Крім цього, статтями 214, 215, 2564, 2568 Сімейного кодексу України визначено, що повноваження щодо утворення прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, влаштування дітей до них, провадження діяльності з усиновлення дітей виконує районний рівень, який у даний час вже не має на це кадрового забезпечення та організаційної спроможності;
 - (3) Досі існує значна організаційна відмінність та функціональна розбіжність між повноваженнями виконавчих комітетів міських, районних у містах рад, їх служб у справах дітей, які виявляють таких дітей, їх обліковують і проваджують діяльність з їх усиновлення, влаштування у сім'ї громадян України тощо, і повноваженнями служб у справах дітей сільських, селищних територіальних громад, які мають обов'язок виявляти дітей, але не набули повноважень їх обліковувати і влаштовувати у сімейні форми виховання.

86. Таким чином, Проект Закону узгоджується зі Стратегією, у поточній її редакції, та попереднім планом щодо конкретизації та розмежування повноважень і відповідальності органів виконавчої влади на центральному та місцевому рівні щодо забезпечення захисту прав дітей.

7. Чи сприятимуть зміни прагненню України реформувати свою систему з тієї, що покладається на інституційний догляд, на ту, що надає перевагу сімейним формам виховання та формам виховання на рівні громад.

87. На жаль, ситуація у сфері захисту прав дітей в Україні є критичною, що констатувалося у Висновках Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування випадків та причин порушення прав дитини під час здійснення децентралізації повноважень з питань охорони дитинства, реформування системи закладів інституційного догляду та виховання, реалізації права дитини на сімейне виховання та усиновлення, розвитку (модернізації) соціальних послуг ще у 2021 році, тобто до початку повномасштабної війни.
88. Проект Закону був створений саме з метою покращення ситуації в цій сфері. Тим не менш, ми переконані, що лише одним цим нормативно-правовим актом кардинально вирішити проблему реформування системи інституційного догляду та виховання дітей навряд чи можливо.
89. Прийняття цього Проекту Закону може вирішити проблему відсутності об'єктивного та актуального обліку дітей, які підлягають усиновленню. Така проблема з огляду на бездіяльність у цьому напрямку Мінсоцполітики констатувалася Тимчасовою слідчою комісією Верховної Ради України з питань розслідування випадків та причин порушення прав дитини під час здійснення децентралізації повноважень з питань охорони дитинства, реформування системи закладів інституційного догляду та виховання, реалізації права дитини на сімейне виховання та усиновлення, розвитку (модернізації) соціальних послуг у травні 2022 року (дивіться пункт 20 Висновків).
90. На нашу думку запропоновані зміни до статті 214 Сімейного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 21–22, ст. 135) сприятимуть, як наслідок, належному веденню зазначеного обліку дітей вразливої категорії та відповідно реформуванню системи закладів інституційного догляду та виховання.
91. Таким чином, обов'язковим є впровадження саме комплексного підходу до процесу деінституціалізації:
- (1) Запровадження програм інформування широких верств населення про доступні форми сімейного виховання та подальша популяризація усиновлення в Україні;
 - (2) Більш дієва, активна та контрольована соціальна та фінансова підтримка з боку держави прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу;
 - (3) Наявність незалежного державного органу, який відповідатиме виключно за напрямок захисту прав дітей в Україні, дотримання їх законних інтересів, недопущення випадків порушення їх прав, суровий контроль за дотриманням майнових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в тому числі щодо їх фінансової підтримки з боку держави;
 - (4) Перегляд та внесення змін до Стратегії, приведення її у відповідність до сьогоденних реалій війни з урахуванням усіх прогалин та практичних проблем, про які констатувала Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України. В тому числі, вбачається необхідність орієнтації на баланс між якісними та кількісними показниками при оцінюванні ефективності впровадження Стратегії;
 - (5) Більш виважений підхід до реформування та внесення змін до законодавства у сфері захисту прав дітей – своєчасне прийняття ретельно розроблених нормативно-правових актів замість іноді поспішних спроб прийняти той чи інший закон без чіткого розуміння як він буде реально впроваджуватися та чи буде він належним чином регулювати відповідні відносини;
 - (6) Нарешті, необхідна чітка та зрозуміла соціальна кампанія з попередження випадків, коли діти отримують статус позбавлених батьківського піклування при живих та дієздатних батьках чи одному з них.

92. Тим не менш, ми вважаємо, що Законопроект 7087 дійсно відповідає прагненням України як держави змінити підхід до виховання вразливих категорій дітей та врешті-решт здійснити перехід саме до сімейних або наближених до них форм догляду та виховання дітей.

8. Чи відповідає законопроект законодавству ЄС, міжнародному праву та пов'язаним з ним нормативно-правовим актам

93. У Пояснювальній записці стверджується, що Проект Закону відповідає зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, а також відповідає чинним міжнародним договорам України та резолюціям міжнародних конференцій, міжнародних організацій, перш за все Дитячого Фонду ООН, їхніх органів, у тому числі тих, що впливають на забезпечення захисту прав дитини. З цим можна погодитися в цілому.
94. Втім, на наше переконання і що відзначалося Президентом України, Зеленським В., участь прокурорів у відносинах щодо дітей, які не стосуються кримінальних випадків та злочинів, під час здійснення яких постраждали діти, має бути зведена до мінімуму. Так, Комітет міністрів Ради Європи, приймаючи Рекомендацію (2000)19 «Про роль прокуратури в системі кримінального судочинства», підтримав свою позицію, що саме кримінальна сфера повинна бути пріоритетним напрямком діяльності прокуратури в державах-членах. Відповідно, Україна дійсно виконує взяті на себе зобов'язання щодо зміни ролі і функції прокуратури, зокрема, насамперед в частині відмови від здійснення загального нагляду.
95. Тому обов'язкова участь прокурорів під час розгляду та вирішення судом справ про позбавлення батьківських прав, відібрання дітей та усиновлення не є доцільною.
96. Ми не говоримо про те, що без впровадження запропонованих вище змін Законопроект 7087 не відповідатиме законодавству ЄС, міжнародному праву та пов'язаним з ним нормативно-правовим актам, втім, вони можуть сприяти його більш гармонійному співвідношенню із загальноприйнятими світовими стандартами.
97. Наостанок, ми переконані, що Законопроект 7087 здатен позитивно вплинути на поточний стан речей у сфері захисту прав дітей у разі своєї реалізації.
98. Втім, вважаємо, що Державна служба у справах дітей для досягнення своєї максимальної ефективності в сфері належного та результативного захисту прав дітей має бути відокремленою державною структурою саме на локальному рівні.

ДОДАТОК № 1

Порівняльна таблиця поточної редакції відповідних законів та змін до них, що вносяться проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту прав дітей у зв'язку з утворенням Державної служби України у справах дітей» № 7087 від 22.02.2022 року

У стовпчику «Редакція на підписі у Президента України» відповідні зміни виділені жирним.

Навпроти кожного рядка містяться відповідні коментарі або зауваження AGA Partners, які детально були розкриті в Юридичному аналізі.

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
СІМЕЙНИЙ КОДЕКС		
Стаття 214. Облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян	Стаття 214. Облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі дітей, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування, влаштовані у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.	
1. Керівники закладів, у яких перебувають діти, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян, службові особи органів опіки та піклування, а також інші особи, яким стало відомо про дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, зобов'язані протягом семи робочих днів подати інформацію про них до відповідних відділів та управлінь районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських, районних у містах рад.	1. Службові особи органів опіки та піклування, керівники закладів, у яких перебувають діти, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи влаштовані у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, а також інші особи, яким стало відомо про дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, зобов'язані невідкладно подати інформацію про них до служб у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад. Облік дітей, які можуть бути усиновлені (далі – місцевий облік), здійснюється службами у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад за місцем походження дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки належне ведення обліку дітей, які можуть бути усиновлені та своєчасне наповнення такого обліку актуальною інформацією є важливою складовою процесу деінституціалізації та забезпечення переміщення функціонування в країні саме сімейних форм виховання. Позитивним є виокремлення та деталізація повноважень органів на місцях, оскільки вказане впливає на ефективність та оперативність обробки інформації на кожному з територіальних рівнів.
2. Районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі комітети міських, районних у містах рад, якщо не	2. Служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад, якщо не виявилось осіб,	Запропоновані зміни оцінюються нами позитивно, тому що дозволяють ефективно та оперативно здійснювати обробку інформації про дітей, які

виявилось осіб, які бажали б усиновити дитину або взяти її під опіку чи піклування, протягом одного місяця від дня надходження відомостей про них зобов'язані подати відповідну інформацію до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.	які бажують усиновити дитину або взяти її під опіку чи піклування, протягом одного місяця з дня надходження відомостей про дитину зобов'язані подати відповідну інформацію до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської або Севастопольської міської державної адміністрації для взяття дитини на облік (далі – регіональний облік) та до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей (далі – централізований облік).	потребують допомоги, на місцях.
3. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, якщо не виявилось осіб, які бажали б усиновити дитину або взяти її під опіку чи піклування, протягом одного місяця від дня надходження інформації про дітей, які можуть бути усиновлені, передають її для централізованого обліку до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.		
4. Порядок здійснення централізованого обліку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян, та порядок передачі дітей на усиновлення встановлюються Кабінетом Міністрів України.	3. Порядок здійснення місцевого, регіонального і централізованого обліків дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи влаштовані у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу та порядок передачі дітей на усиновлення встановлюються Кабінетом Міністрів України.	Крім цього, ми хотіли б відзначити позитивність запровадження трирівневої системи ведення обліку дітей. Це дозволить мінімізувати випадки, коли дитина, яка потребує допомоги, буде знаходитися поза межами уваги держави.
Стаття 215. Облік осіб, які бажують усиновити дитину		
1. Облік осіб, які бажують усиновити дитину, ведеться відділами та управліннями районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських, районних у містах рад, на які покладається безпосереднє ведення справ щодо опіки та піклування, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, структурними підрозділами обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а також центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, у порядку встановленому Кабінетом Міністрів України.	1. Облік осіб, які бажують усиновити дитину, ведеться службами у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки належне ведення обліку осіб, які бажують усиновити дитину та своєчасне наповнення такого обліку актуальною інформацією є важливою складовою процесу деінституціалізації та забезпечення переважного функціонування в країні саме сімейних форм виховання.

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
2. Облік громадян України, які проживають за межами України, та іноземців, які бажають усиновити дітей, ведеться виключно центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.	2. Облік громадян України, які проживають в Україні і бажають усиновити дітей, ведеться службами у справах дітей за місцем їх проживання у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки обробка інформації на місцях дозволяє приділити увагу більш широкому колу осіб, які бажають усиновити дитину, а відтак пришвидшити влаштування дітей, які потребують влаштування.
	3. Облік громадян України, які проживають за межами України, та іноземців, які бажають усиновити дитину, ведеться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки окрема увага приділяється ще одній категорії громадян, які є потенційними усиновителями, а саме – іноземцям. Відтак, коло потенційних усиновлювачів на усіх рівнях взято до уваги.
Стаття 216. Заборона посередницької, комерційної діяльності щодо усиновлення дітей		
1. Посередницька, комерційна діяльність щодо усиновлення дітей, передання їх під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян України, іноземців забороняється.	1. Посередницька, комерційна діяльність щодо усиновлення дітей громадянами України чи іноземцями, передання дітей під опіку, піклування, влаштування у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу забороняється.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки розширення переліку заборон, які направлені на захист прав дитини, є нагальним.
Стаття 256⁴ Створення прийомної сім'ї		
1. Рішення про створення прийомної сім'ї приймається районною, районною в містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчим комітетом міської (міст республіканського Автономної Республіки Крим і міст обласного значення) ради в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.	1. Рішення про створення прийомної сім'ї та влаштування дитини (дітей) на виховання та спільне проживання приймається районною в містах Києві та Севастополі державною адміністрацією, виконавчим комітетом міської, селищної, сільської ради в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.	Запропонована редакція є доцільною, оскільки деталізує повноваження та суб'єктів, направлених на створення прийомних сімей. Зазначене дозволить ефективно працювати з сім'ями, які виявили бажання надати допомогу дітям, які потребують влаштування, в тому числі на місцях.

2. Між прийомними батьками та органом, який прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, на основі типового договору укладається договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї.	2. Між прийомними батьками та органом, який прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, на основі типового договору укладається договір про організацію діяльності прийомної сім'ї. Договір може бути розірвано у порядку, встановленому законодавством.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки деталізують взаємодію між прийомними батьками та державою, дозволяють врегулювати всі важливі питання щодо влаштування дітей.
3. Орган, який прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, зобов'язаний контролювати виконання прийомними батьками своїх обов'язків щодо виховання та утримання дітей.	3. Орган, який прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, зобов'язаний співпрацювати з прийомними батьками щодо утримання та виховання дитини (дітей).	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки на сьогоднішній день непоодинокими є випадки скарг від прийомних сімей щодо пасивної участі органів державної влади у взаємодії із ними після того, як дитина передається у сім'ю.
Відсутня	4. Контроль за виконанням договору про організацію діяльності прийомної сім'ї здійснюють служби у справах дітей обласних, районних, міст Києва та Севастополя державних адміністрацій.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки деталізують повноваження органів державної влади у питання взаємодії із прийомними сім'ями.
4. Положення про прийомну сім'ю та типовий договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї затверджуються Кабінетом Міністрів України.	5. Положення про прийомну сім'ю та типовий договір про організацію діяльності прийомної сім'ї затверджуються Кабінетом Міністрів України	Ці зміни є логічним продовженням попереднього пункту, тому не містять зауважень.
Стаття 256 ⁸ Створення дитячого будинку сімейного типу		
1. Рішення про створення дитячого будинку сімейного типу приймається районною, районною в містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчим комітетом міської (міст республіканського Автономної Республіки Крим і міст обласного значення) ради в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.	1. Рішення про створення дитячого будинку сімейного типу та влаштування до нього дитини (дітей) приймається районними в містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими комітетами міських, селищних, сільських рад в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки деталізують порядок не тільки створення дитячих будинків, а і влаштування дітей, які є центральним суб'єктом захисту з боку держави. При цьому, доцільним вбачається розширення кола суб'єктів, які набувають повноважень у сфері захисту дітей. Органи на місцях дозволять охопити більшу кількість сімей, які мають на меті забезпечити сім'єю дітей, які цього потребують.
2. Між батьками-вихователями та органом, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, на основі типового договору укладається договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу.	2. Між батьками-вихователями та органом, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, на основі типового договору укладається договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу. Договір може бути розірвано у порядку, встановленому законодавством.	Вказана норма є доцільною, оскільки встановлює важіль впливу на батьків-вихователів, які можуть порушувати права дітей.
3. Орган, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, зобов'язаний контролювати виконання батьками-вихователями своїх обов'язків щодо виховання та утримання дітей.	3. Контроль за виконанням договору про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу здійснюють служби у справах дітей обласних, районних, міст Києва та Севастополя державних адміністрацій.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки чітке розмежування контролю між органами державної влади матиме наслідком недопущення порушення прав дітей та/або залишення таких порушень поза увагою держави.

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ Глава 6 ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ Стаття 55. Завдання опіки та піклування		
Відсутня	2. Опіка та піклування встановлюються у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України.	Враховано редакційно.
Стаття 56. Орган опіки та піклування		
1. Органами опіки та піклування є районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад.	1. Органами опіки та піклування є районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі комітети міських, селищних, сільських рад.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки деталізують перелік суб'єктів та наділяють повноваженнями органи на місцях у сфері захисту прав дітей. Це дозволить ефективніше співпрацювати з сім'ями та дітьми та оперативніше надавати допомогу на місцях.
Стаття 63. Призначення опікуна або піклувальника		
5. Фізичній особі може бути призначено одного або кількох опікунів чи піклувальників.	5. Малолітній, неповнолітній особі призначається один опікун чи піклувальник. Повнолітній особі може бути призначено одного або кількох опікунів чи піклувальників.	Ці зміни оцінюються нами позитивно, оскільки чітко визначають суб'єктів, яким надається опіка та піклування, а також кількість опікунів та піклувальників, що сприяє чіткому розумінню норми.
ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ		
Стаття 45. Забезпечення захисту прав малолітніх або неповнолітніх осіб під час розгляду справи		
3. Суд сприяє створенню належних умов для здійснення малолітньою або неповнолітньою особою її прав, визначених законом та передбачених міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.	3. Суд сприяє створенню належних умов для здійснення малолітньою або неповнолітньою особою її прав, визначених законом та передбачених міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.	На наше переконання обов'язкова участь прокурора у таких категоріях справ може призвести до збільшення терміну їх розгляду. Крім цього, згідно останніх правок Президента з тексту Законопроекту була прибрана норма щодо

	З метою забезпечення захисту прав малолітніх та неповнолітніх осіб справи про позбавлення батьківських прав, відібрання дитини, а також про усиновлення дитини суд розглядає з обов'язковою участю прокурора.	ювенальних прокурорів, тому є обґрунтовані побоювання, що прокурори, які будуть залучені до участі у судових справах, не матимуть достатньої профільної орієнтації та компетенції, направленої на належний захист прав дітей. Альтернативно, видається можливим запровадження обов'язкової участі представника Державної служби України у справах дітей як наглядового органу у межах судового процесу про усиновлення. Участь згаданої особи у справі могла б замінити прокурора та надати можливість суду повноцінно здійснювати правосуддя, максимально враховуючи права та інтереси дитини. Такий учасник по суті є незалежним та об'єктивним, тому його участь, на наше переконання, мала б позитивний ефект на розгляд таких справ у судах.
Стаття 56. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб		
6. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть бути залучені судом до участі у справі або брати участь у справі за своєю ініціативою для подання висновків на виконання своїх повноважень. Участь зазначених органів у судовому процесі для подання висновків у справі є обов'язковою у випадках, встановлених законом, або якщо суд визнає це за необхідне.	6. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, прокурор можуть бути залучені судом до участі у справі або брати участь у справі за власною ініціативою для подання висновків на виконання своїх повноважень. Участь органів державної влади, органів місцевого самоврядування, прокурора у судовому процесі для подання висновків у справі є обов'язковою у випадках, встановлених цим Кодексом, іншими законами, або якщо суд визнає це за необхідне Участь прокурора є обов'язковою під час розгляду справ про позбавлення батьківських прав, відібрання дитини, а також про усиновлення дитини.	На наше переконання обов'язкова участь прокурора у таких категоріях справ може призвести до збільшення терміну їх розгляду. Крім цього, положення частини шостої статті 56 у редакції, яка перебуває на підписі у Президента, передбачають для державних органів, включаючи прокурора, можливість взяти участь у справі за власним бажанням або у разі залучення їх до участі у справі судом. Таку редакцію вбачаємо за можливе залишити, втім, щодо обов'язковості участі прокурора у таких справах наша позиція залишається незмінною.
Стаття 293. Окреме провадження		
4. У випадках, встановлених пунктами 1, 3, 4, 9, 10 частини другої цієї статті, розгляд справ проводиться судом у складі одного судді і двох присяжних.	4. У випадках, встановлених пунктами 1, 3, 9, 10 частини другої цієї статті, розгляд справ проводиться судом у складі одного судді і двох присяжних.	У частині четвертій статті 293 цифра "4" виключена.

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
Стаття 311. Зміст заяви		
2. До заяви про усиновлення дитини за наявності мають бути додані такі документи: 1) копія свідоцтва про шлюб, а також письмова згода на це другого з подружжя, засвідчена нотаріально, - при усиновленні дитини одним із подружжя; 2) медичний висновок про стан здоров'я заявника; 3) довідка з місця роботи із зазначенням заробітної плати або копія декларації про доходи; 4) документ, що підтверджує право власності або користування жилим приміщенням; 5) інші документи, визначені законом.	2. До заяви про усиновлення дитини за наявності мають бути додані такі документи: 1) копія свідоцтва про шлюб, а також письмова згода на це другого з подружжя, засвідчена нотаріально, - при усиновленні дитини одним із подружжя; 2) медичний висновок про стан здоров'я заявника; 3) довідка з місця роботи із зазначенням заробітної плати, копія декларації про доходи або інший документ, що підтверджує доходи; 4) документ, що підтверджує право власності або користування жилим приміщенням; 5) інші документи, визначені законом.	Зазначені зміни оцінюємо позитивно, оскільки усиновлювачі можуть мати різні форми доходу, який не може бути підтверджений переліком документів у попередній редакції закону. В той же час, надмірний формалізм у видах доказів, які по суті зводяться до ключового з'ясування обставини (можливість утримання дитини), не є раціональним.
Стаття 312. Підготовка справи до розгляду		
1. Суддя під час підготовки справи про усиновлення дитини до розгляду вирішує питання про участь у ній як заінтересованих осіб відповідного органу опіки та піклування, а у справах, провадження в яких відкрито за заявами іноземних громадян, - уповноваженого органу виконавчої влади.	1. Суддя під час підготовки справи про усиновлення дитини до розгляду вирішує питання про участь у ній як заінтересованих осіб відповідного органу опіки та піклування, прокурора, осіб, в сім'ї яких виховується дитина (приймні батьки, батьки-вихователі, опікуни, піклувальники, законні представники), а у справі, провадження в якій відкрито за заявою іноземця, – уповноваженого органу виконавчої влади.	На наше переконання обов'язкова участь прокурора у таких категоріях справ може призвести до збільшення терміну їх розгляду.
3. До висновку органу опіки та піклування мають бути додані: 1) акт обстеження умов життя заявника, складений за місцем його проживання; 2) свідоцтво про народження дитини; 3) медичний висновок про стан здоров'я дитини, про її фізичний і розумовий розвиток; 4) у випадках, встановлених законом, згода батьків, опікуна, піклувальника дитини, закладу охорони здоров'я або навчального закладу, а також самої дитини на усиновлення;	3. До висновку органу опіки та піклування мають бути додані: 1) акт обстеження умов життя заявника, складений за місцем його проживання; 2) свідоцтво про народження дитини; 3) медичний висновок про стан здоров'я дитини, про її фізичний і розумовий розвиток; 4) у випадках, встановлених законом, згода батьків, опікуна, піклувальника дитини, закладу охорони здоров'я або закладу освіти, а також самої дитини на усиновлення;	Запропоновані зміни не мають негативного змісту, оскільки доповнюють перелік суб'єктів, які можуть надавати докази до суду. Зважаючи на коло суб'єктів, які опікуються питаннями дітей, позбавлених батьківського піклування, запропонована зміна є доцільною.

Відсутня	4. Підготовка справи до розгляду проводиться не більше п'яти днів з дня відкриття провадження у справі, про що суд постановляє ухвалу. Підготовче засідання у справах про усиновлення не проводиться.	Доречно встановити більш тривалі строки підготовчого етапу у межах судового розгляду, або альтернативно встановити обов'язок здійснити усі необхідні процедури щодо підготовки доказів службами у справах дітей та органом опіки та піклування на момент першого судового засідання у справі, що є загальним правилом у межах цивільного судочинства (за винятком доказів, які не можуть бути подані у такий строк із обов'язковим попередженням про це суду).
Стаття 313. Розгляд справи		
1. Суд розглядає справу про усиновлення дитини за обов'язковою участю заявника, органу опіки та піклування або уповноваженого органу виконавчої влади, а також дитини, якщо вона за віком і станом здоров'я усвідомлює факт усиновлення, з викликом заінтересованих та інших осіб, яких суд визнає за потрібне допитати.	1. Суд розглядає справу про усиновлення дитини за обов'язковою участю заявника, органу опіки та піклування або уповноваженого органу виконавчої влади, прокурора , а також дитини, якщо вона за віком і станом здоров'я усвідомлює факт усиновлення, з викликом заінтересованих та інших осіб, яких суд визнає за потрібне допитати.	На наше переконання обов'язкова участь прокурора у таких категоріях справ може призвести до збільшення терміну їх розгляду.
Відсутня	5. Суд розглядає справи про усиновлення дитини протягом розумного строку, але не більше тридцяти днів з дня відкриття провадження у справі.	На наш погляд ці зміни є позитивними, тому що мають на меті максимальне скорочення розгляду справ про усиновлення та набуття дитиною сім'ї.
Стаття 314. Рішення суду		
1. За результатами розгляду заяви про усиновлення, суд ухвалює рішення.	1. За результатами розгляду заяви про усиновлення, суд ухвалює рішення у строк, передбачений частиною п'ятою статті 313 цього Кодексу.	Ці зміни є логічним продовженням попереднього пункту, тому коментарі або зауваження відсутні.
Стаття 354. Строк на апеляційне оскарження		
1. Апеляційна скарга на рішення суду подається протягом тридцяти днів, а на ухвалу суду - протягом п'ятнадцяти днів з дня його (її) проголошення. Відсутня	1. Апеляційна скарга на рішення суду подається протягом тридцяти днів, а на ухвалу суду - протягом п'ятнадцяти днів з дня його (її) проголошення. Апеляційна скарга на рішення суду про усиновлення дитини подається протягом десяти днів з дня його проголошення.	Доречно встановити більш тривалий процесуальний строк, результатом чого буде можливість для підготовки повноцінної апеляційної скарги тим учасникам справи, які вважають, що права дитини порушено. такі строки доцільно встановити у межах 20 днів, або взагалі залишити поточний загальний строк на апеляційне оскарження впродовж 30 днів.

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
		Наведені вище висновки ґрунтуються на тому, що з практичної сторони зменшення строків на апеляційне оскарження дійсно призведуть до набрання рішенням сили у найкоротший термін та, як наслідок, влаштування дитину у сім'ю. Втім, у разі, якщо виявиться, що таке рішення не відповідає інтересам дитини та потребує оскарження задля її ж захисту, то 10 днів на таку процесуальну дію є недостатньо для належної підготовки апеляційної скарги.
ЗАКОН УКРАЇНИ „ПРО ОРГАНИ І СЛУЖБИ У СПРАВАХ ДІТЕЙ ТА СПЕЦІАЛЬНІ УСТАНОВИ ДЛЯ ДІТЕЙ“		
Стаття 1. Органи і служби у справах дітей, спеціальні установи та заклади, які здійснюють їх соціальний захист і профілактику правопорушень Здійснення соціального захисту дітей і профілактики серед них правопорушень покладається в межах визначеної компетенції на: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері сім'ї та дітей, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, відповідні структурні підрозділи обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських і районних у містах рад; школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації органів освіти; центри медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я; спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка).	Стаття 1. Органи і служби у справах дітей, спеціальні установи та заклади, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини і профілактику правопорушень Здійснення діяльності із соціального захисту дітей, захисту прав дитини і профілактики правопорушень покладається в межах визначеної компетенції на: центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері соціальної політики, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, запобігання та протидії домашньому насильству; центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини; орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад; органи опіки та піклування в частині здійснення повноважень та заходів у сфері захисту прав дитини; органи управління у сфері освіти, заклади освіти, установи та організації системи освіти;	Запропоновані зміни є доцільними, оскільки визначають суб'єктів, які здійснюють захист прав дітей. Це дозволяє вірно розподілити завдання між різними рівнями органів державної влади та уникнути змішування компетенції між різними державними органами. В свою чергу, такий підхід дозволяє охопити проблемні питання та їх вирішення на усіх рівнях та відповідно до завдань, які на ці рівні покладено. Крім цього, чіткість у переліку органів державної влади, які здійснюють захист прав дітей, дозволяє встановити зрозумілу вертикаль підпорядкування та протидіяти порушенням у сфері захисту дітей, шляхом звернення до органів вищого рівня.

	органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я; органи соціального захисту населення, установи та заклади соціального захисту; територіальні органи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення з питань надання соціальних послуг, соціальної підтримки сім'ї, оздоровлення та відпочинку дітей; уповноважені підрозділи органів Національної поліції України; приймальники-розподільники для дітей органів Національної поліції України; суди; прокуратуру; центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги;	
	уповноважені органи з питань пробації; спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; центри соціальної підтримки дітей та сімей; центри медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я; школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації органів управління у сфері освіти; соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка); центри соціальних служб.	

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
У здійсненні соціального захисту і профілактики правопорушень серед дітей беруть участь у межах своєї компетенції інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, окремі громадяни. Під соціальним захистом дітей у цьому Законі слід розуміти комплекс заходів і засобів соціально-економічного та правового характеру, здійснення яких покладається на суб'єктів, зазначених у частинах першій та другій цієї статті, щодо забезпечення прав дітей на життя, розвиток, виховання, освіту, медичне обслуговування, надання матеріальної підтримки.	У забезпеченні соціального захисту дітей, захисту прав дитини беруть участь у межах своєї компетенції інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, громадяни України. Під соціальним захистом дітей та захистом прав дитини у цьому Законі розуміється комплекс заходів, рішень і дій суб'єктів, зазначених у частинах першій і другій цієї статті, із забезпечення дитини соціальними, освітніми, медичними, правовими та іншими послугами, забезпечення найкращих інтересів дитини, дотримання прав дитини, визначених Конституцією України, Конвенцією ООН про права дитини та законодавством України"	Запровадження принципів забезпечення найкращих інтересів дитини та дотримання її прав як основних принципів діяльності органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини і профілактику правопорушень, оцінюється нами позитивно.
Стаття 2. Основні принципи діяльності органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів соціального захисту для дітей Діяльність органів і служб у справах дітей та спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей здійснюється на принципах: ... гласності, тобто систематичного інформування про стан справ щодо захисту прав дітей, правопорушень серед дітей, роботу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів соціального захисту для дітей;	Стаття 2. Основні принципи діяльності органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини Діяльність органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини, здійснюється на принципах: ... гласності, тобто систематичного інформування про стан справ щодо захисту прав дитини, роботу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служб у справах дітей, спеціальних установ, закладів соціального захисту для дітей і закладів, які здійснюють захист прав дитини, у відкритій державній статистичній інформації, засобах масової інформації;	Вказана стаття є логічним продовженням попередньої норми, тому зауважень немає. Деталізація сфер, на які розповсюджуються принципи діяльності органів державної влади (зокрема, захист прав дитини та усиновлення) не порушує логіки запропонованих законодавчих змін та підкреслює основні напрями діяльності органів державної влади, діяльність яких регулюється цим законом.

альних установ і закладів соціального захисту для дітей у відкритій державній статистиці, засобах масової інформації;		
Стаття 4. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей Основними завданнями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служб у справах дітей є: розроблення і здійснення самостійно або разом з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими організаціями заходів щодо захисту прав, свобод і законних інтересів дітей; координація зусиль центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності у вирішенні питань соціального захисту дітей та організації роботи із запобігання дитячій бездоглядності; забезпечення додержання вимог законодавства щодо встановлення опіки та піклування над дітьми, їх усиновлення; здійснення контролю за умовами утримання і виховання дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей незалежно від форми власності; ведення обліку дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, усиновлених, влаштованих до прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу та соціально-реабілітаційних центрів (дитячих містечок); проведення роботи з соціально-правового захисту дітей, запобігання бездоглядності та правопорушенням серед них, із соціально- психологічної	Стаття 4. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей Кабінет Міністрів України відповідно до своїх повноважень забезпечує загальне регулювання діяльності у сфері захисту прав дитини. Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, є Державна служба України у справах дітей. Державна служба України у справах дітей є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, на який покладається здійснення повноважень з попередження, виявлення, припинення випадків порушення прав дитини, повноважень компетентного органу з питань усиновлення, координація діяльності центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, служб у справах дітей, інших органів у справах дітей з питань усиновлення та захисту прав дитини, виконання Конвенції ООН про права дитини. Державна служба України у справах дітей: забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення; здійснює нормативно-правове та організаційно-методичне забезпечення діяльності органів опіки та піклування стосовно дітей, служб у справах дітей, інших органів у справах дітей з питань усиновлення та захисту прав дитини, щодо здійснення опіки та піклування, забезпечення прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх дітей; координує діяльність центральних органів виконавчої влади з питань захисту прав дитини, здійснює експертизу проектів нормативно-правових актів на відповідність положенням Конвенції ООН про права дитини; здійснює у встановленому порядку координацію	Запровадження Державної служби України у справах дітей дозволить створити відокремлений спеціалізований державний орган, який опікуватиметься питаннями захисту прав дітей у якості вузькоспеціалізованого профільного суб'єкту. Разом з тим, важливим є виокремлення окремої вертикалі, у якій Державна служба України у справах дітей буде головним органом, який реалізує державну політику у сфері захисту прав та інтересів дитини, в той час як служби у справах дітей на усіх рівнях будуть підпорядковані їй. Запропонований у проекті варіант системи органів державної влади суттєво не відрізняється від існуючого, а тому очікується, що максимально можливий результат в сфері захисту прав дітей досягнутий не буде.

реабілітації найбільш уразливих категорій дітей, контроль та координація діяльності служб у справах дітей;

здійснення з питань, що належать до їх компетенції, координації та методологічного забезпечення діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування стосовно соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа, а також забезпечення додержання законодавства щодо встановлення опіки і піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, їх усиновлення, застосування інших передбачених законодавством форм влаштування дітей;

сприяння розвитку різних форм виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей мають право:

приймати з питань, що належать до їх компетенції, рішення, які є обов'язковими до виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами та місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності і громадянами;

звертатися у разі порушення прав та законних інтересів дітей, а також з питань надання їм допомоги до відповідних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності;

проводити роботу серед дітей з метою запобігання правопорушенням; порушувати перед органами виконавчої влади та органами місце-

співробітництва центральних органів виконавчої влади з Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ), координує виконання в Україні програм, що підтримуються ЮНІСЕФ;

забезпечує у встановленому порядку діяльність консультативних, дорадчих органів, утворених Кабінетом Міністрів України, з питань реалізації державної політики у сфері захисту прав дитини;

забезпечує взаємодію центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів, підприємств, установ та організацій, громадських організацій та об'єднань з питань забезпечення прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх дітей;

забезпечує безпосередню взаємодію з дипломатичними установами України за кордоном та закордонними дипломатичними представництвами в Україні з питань забезпечення прав та найкращих інтересів дітей – громадян України за кордоном, у тому числі щодо їх повернення в Україну, усиновлення;

здійснює аналіз ефективності реалізації заходів із забезпечення найкращих інтересів дитини, моніторинг та оцінювання результатів дотримання та захисту прав дитини, реалізації державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дитини;

забезпечує розроблення та організацію реалізації програм з поліпшення становища дітей, бере участь та ініціює розроблення та реалізацію програм щодо підтримки сімей з дітьми;

здійснює з питань, що належать до її компетенції, координацію та методологічне забезпечення діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа;

здійснює методичне забезпечення діяльності та контроль за додержанням вимог законодавства щодо усиновлення дітей громадянами України та іноземцями, передання дітей під опіку, піклування, влаштування дітей у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, вилучення або вибуття дітей із сімейних форм вихо-

вого самоврядування питання про направлення до спеціальних установ для дітей, навчальних закладів (незалежно від форми власності) дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, неодноразово самовільно залишали сім'ю та навчальні заклади; забезпечувати влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, передачу під опіку, піклування, на усиновлення; вести справи з опіки та піклування над дітьми та усиновлення дітей; перевіряти стан роботи із соціально-правового захисту дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей незалежно від форми власності, стан виховної роботи з дітьми у навчальних закладах, за місцем проживання, а також у разі необхідності - умови роботи працівників молодше 18 років на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності;	вання; забезпечує здійснення діяльності з питань усиновлення, у тому числі веде централізований облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі дітей, які можуть бути усиновлені, а також облік іноземців та громадян України, які проживають за межами України, – кандидатів в усиновлювачі та дітей, усиновлених ними; забезпечує функціонування банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сім'ї кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей; здійснює контроль за додержанням органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності вимог законодавства щодо захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлення опіки та піклування над дітьми, їх влаштування у сімейні форми виховання та усиновлення;	
представляти у разі необхідності інтереси дітей в судах, у їх відносинах з підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності; запрошувати для бесіди батьків або опікунів, піклувальників, посадових осіб до служби у справах дітей з метою з'ясування причин та умов, які призвели до порушення прав дітей, бездоглядності, вчинення правопорушень, вживати заходів щодо їх усунення; давати згоду на звільнення працівників молодше 18 років за ініціативою власника підприємства, установи та організації незалежно від форми власності або уповноваженого ним органу; порушувати перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про накладення дисциплінарних стягнень на посадових осіб у разі невиконання ними рішень, прийнятих центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей,	проводить роботу з цивільно-правового захисту дітей, їхніх законних представників, надає методичну допомогу у забезпеченні надання органами місцевого самоврядування правової допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам, які бажають створити сімейні форми виховання, усиновити дитину; здійснює контроль і координацію діяльності служб у справах дітей; організовує роботу з підвищення рівня професійної компетентності працівників служб у справах дітей; забезпечує складання та ведення державної статистики щодо дітей відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів. Орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій: забезпечують у межах своїх повноважень реалізацію в області, містах Києві та Севастополі державної	

службами у справах дітей;

визначати потребу регіонів в утворенні спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей;

розробляти і реалізовувати власні та підтримувати громадські програми соціального спрямування з метою забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів дітей;

порушувати перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про притягнення до відповідальності згідно із законом фізичних та юридичних осіб, які допустили порушення прав, свобод і законних інтересів дітей;

відвідувати дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, перебувають на обліку в службі у справах дітей, за місцем їх проживання, навчання і роботи; вживати заходів для соціального захисту дітей.

Штатна чисельність працівників районних, міських, районних у містах служб у справах дітей устанавлюється з розрахунку один працівник служби

політики щодо захисту прав і законних інтересів дітей; здійснюють з питань, що належать до їхньої компетенції, координацію та методологічне забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіальних органів центральних органів виконавчої влади щодо захисту прав дитини, у тому числі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа, а також забезпечення додержання законодавства щодо встановлення опіки і піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, їх усиновлення громадянами України та іноземцями, влаштування у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, застосування інших передбачених законодавством форм влаштування дітей;

здійснюють контроль за додержанням органами виконавчої влади вимог законодавства щодо захисту прав дитини, у тому числі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

здійснюють контроль за станом виконання органами місцевого самоврядування делегованих повноважень у сфері захисту прав дитини;

здійснюють моніторинг забезпечення дотримання прав дітей;

сприяють створенню закладів, що здійснюють захист прав дитини;

реалізують програми з попередження, запобігання, профілактики порушення прав дитини;

забезпечують у межах, визначених законодавством, здійснення діяльності з усиновлення, у тому числі ведуть регіональний облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі дітей, які можуть бути усиновлені;

надають кандидатам в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі інформацію про дітей, які перебувають на регіональному обліку; здійснюють контроль за умовами утримання і виховання дітей у закладах з цілодобовим перебуванням,

	патронатних сім'ях, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у сім'ях опікунів, піклувальників, дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях; забезпечують складання статистичної звітності щодо дітей у регіоні; здійснюють у межах компетенції координацію діяльності служб у справах дітей районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад, надають їм практичну і методичну допомогу, узагальнюють і поширюють кращий досвід роботи із захисту прав дитини; організують проведення навчання та підвищення рівня професійної компетенції працівників служб у справах дітей районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад; розробляють і здійснюють самостійно або спільно з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності, громадськими об'єднаннями та організаціями програми та заходи щодо захисту прав, свобод і законних інтересів дітей; аналізують у межах повноважень стан роботи щодо захисту прав дитини та вживають заходів для усунення недоліків і відновлення прав дитини; забезпечують надання консультацій та роз'яснень дітям, їхнім батькам чи іншим законним представникам з питань захисту прав дитини; надають у межах своїх повноважень місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності, громадським організаціям, громадянам практичну, методичну та консультаційну допомогу у вирішенні питань щодо захисту прав дитини; надають організаційну і методичну допомогу притулкам для дітей, центрам соціально-психологічної реабілітації дітей, центрам соціальної підтримки дітей та сімей, малим груповим будинкам, що діють на території області, міст Києва та Севастополя, здійснюють	

безпосередній контроль за діяльністю підпорядкованих закладів;

здійснюють в межах компетенції контроль ведення єдиного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сім'ї кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей;

проводять інформаційно-роз'яснювальну роботу з питань, що належать до їхньої компетенції;

вживають заходів до усунення порушень законодавства з питань захисту прав дитини.

Служби у справах дітей районних державних адміністрацій:

забезпечують реалізацію на території району державної політики з питань захисту прав дитини та виконання територіальними громадами делегованих повноважень територіальних громад з питань захисту прав дитини;

здійснюють координацію діяльності служб у справах дітей територіальних громад, які діють на території району, надають їм організаційно-методичну та практичну допомогу, контролюють виконання делегованих повноважень у сфері захисту прав дитини;

перевіряють інформацію про порушення прав дітей шляхом їх відвідування за місцем проживання (перебування), навчання, роботи;

здійснюють аналіз прийнятих органами опіки та піклування, службами у справах дітей територіальних громад рішень стосовно дітей;

здійснюють контроль за своєчасністю надання дітям статусу дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, за забезпеченням права таких дітей на виховання у сім'ї, за додержанням вимог законодавства при усиновленні та переданні дитини під опіку чи

піклування, влаштуванні у дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї;

здійснюють контроль за умовами виховання дітей, які перебувають у закладах для дітей з цілодобовим перебуванням;

забезпечують надання консультацій та роз'яснень дітям, їхнім батькам та іншим законним представникам з питань захисту прав дитини;

надають у межах своїх повноважень місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності, громадським організаціям, громадянам практичну, методичну та консультаційну допомогу у вирішенні питань щодо захисту прав дитини;

здійснюють перевірку актів з питань захисту прав дитини відповідних міських, сільських, селищних рад, їх виконавчих органів, служб у справах дітей на відповідність Конституції та законам України;

вживають заходів щодо виявлення та усунення порушень законодавства з питань захисту прав дитини;

інформують орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері дітей, служби у справах дітей обласних державних адміністрацій про стан справ на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць/територіальних громад, про тенденції та проблеми реалізації державної політики у сфері захисту прав дитини, а також звітують про діяльність служби у справах дітей районної державної адміністрації.

Служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад:

забезпечують реалізацію на території районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міської, селищної, сільської ради державної політики та власних (самоврядних) повноважень з питань захисту прав дитини;

надають правову допомогу дітям, їхнім батькам та іншим законним представникам у вирішенні питань усиновлення, влаштування дітей у сім'ї громадян України, позбавлення та поновлення батьківських

прав; побачення з дитиною матері/батька, яких позбавлено батьківських прав; розв'язання спорів між батьками щодо дитини тощо;

здійснюють підготовку справ дітей та їхніх законних представників для розгляду органом опіки та піклування;

вживають заходів до виявлення порушень та захисту прав дітей, життю чи здоров'ю яких існує загроза, які залишилися без батьківського піклування;

перевіряють інформацію про порушення прав дітей шляхом їх відвідування за місцем проживання (перебування), навчання, роботи;

здійснюють діяльність із захисту прав дітей, яких батьки відмовилися забрати із лікувального закладу, підкинутих, знайдених дітей;

здійснюють безпосереднє ведення справ з питань захисту прав дитини, зокрема дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, та інших категорій дітей;

у межах визначених законодавством повноважень надають правову допомогу з метою реалізації права дитини бути усиновленою, влаштованою в сім'ю громадян України, реалізації громадянами України та іноземцями можливості усиновити дитину;

забезпечують створення різних форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;

організують взаємодію структурних підрозділів районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, розташованих на території громади, для вирішення питань захисту прав дитини, у тому числі на сімейне виховання, з питань усиновлення та влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, передання дітей під опіку, піклування, запобігання

	дитячій бездоглядності, жорстокому поводженню з дітьми, залученню дітей до найгірших форм дитячої праці, а також з питань реалізації прав дитини на навчання, на охорону здоров'я тощо; виявляють та ведуть облік дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, вживають заходів для надання таким дітям відповідного статусу; здійснюють нагляд за станом утримання та виховання дітей, переданих під опіку чи піклування, влаштованих у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, за умовами проживання та виховання усиновлених дітей; забезпечують у межах компетенції виконання договору про організацію діяльності прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу; здійснюють контроль за умовами виховання дітей, які перебувають у закладах для дітей; здійснюють контроль за умовами проживання дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, вживають заходів до вилучення дітей з умов, що становлять загрозу життю чи здоров'ю дитини;	
	визначають потреби дітей та забезпечують допомогу дітям у сім'ях, які опинилися у складних життєвих обставинах; порушують перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, органами Національної поліції України, прокуратури, керівниками підприємств, установ та організацій питання про притягнення до відповідальності згідно із законом фізичних та юридичних осіб, а також посадових осіб у разі порушення ними прав і законних інтересів дітей; представляють у разі необхідності інтереси дітей у суді; ведуть обліки дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах; дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; усиновлених дітей; кандидатів в опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу; опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу; нерухомого майна дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського	

піклування, яке належить їм на праві власності;

забезпечують ведення та функціонування банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сім'ї кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьків-вихователів у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиовлення та захисту прав дітей;

забезпечують здійснення діяльності з усиовлення, у тому числі ведуть місцевий облік дітей, які можуть бути усиовлені;

надають кандидатам в усиовлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу інформацію про дітей, які перебувають на обліку у службі у справах дітей, і видають направлення на відвідування сімей, закладів з метою встановлення контакту з дитиною;

забезпечують підготовку документів для створення сімейних форм виховання та влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, передання під опіку, піклування;

забезпечують влаштування дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей, які залишилися без батьківського піклування, у заклади соціального захисту дітей, інші форми влаштування дітей;

здійснюють за направленням зарахування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до малих групових будинків чи інших закладів із цілодобовим перебуванням;

звертаються до органів Національної поліції щодо проведення розшукової роботи з установлення місця проживання, перебування батьків або інших представників дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей, позбавлених батьківського піклування;

за дорученням органу опіки та піклування звертаються до відділів реєстрації актів цивільного стану для державної реєстрації народження дитини;

	надають згоду на відрахування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, із закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти; вживають відповідно до законодавства заходів щодо захисту майнових та житлових прав дітей, зокрема дотримання прав дитини під час вчинення правочинів щодо житла, право власності чи право користування яким мають діти, під час вирішення спорів щодо управління батьками майном дитини; виселення дитини; зняття дитини з реєстрації місця проживання; визнання дитини такою, що втратила право користування житловим приміщенням; готують клопотання щодо взяття дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на соціальний квартирний облік та на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов; вживають заходів відповідно до законодавства для вирішення спорів між батьками щодо імені, прізвища дитини, участі одного з батьків у вихованні дитини, визначення місця проживання дитини, управління майном дитини;	
	вживають у межах компетенції заходів для повернення в Україну дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які є громадянами України; забезпечують здійснення заходів щодо захисту прав дитини, розлученої з сім'єю; вживають у межах компетенції заходів для повернення до місця постійного проживання дітей, розлучених із сім'єю, у тому числі дітей-іноземців; у встановленому законом порядку вживають заходів для підтвердження місця проживання дитини під час вирішення питання про її тимчасовий виїзд за межі України; збирають матеріали, забезпечують їх попередній розгляд та готують висновки і проекти рішень районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських, селищних, сільських рад з питань щодо захисту прав дитини,	

надання статусу, влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, розв'язання спорів між батьками стосовно дитини тощо;

готують та подають у встановленому порядку статистичну звітність щодо дітей;

вивчають потребу та подають пропозиції щодо створення у громаді закладів, які здійснюють захист прав дитини;

у встановленому порядку здійснюють контроль за цільовим витрачанням аліментів на дитину;

готують проекти позовів та висновків органу опіки та піклування для подання до судових органів, представляють орган опіки та піклування у судових засіданнях під час розгляду справ стосовно дітей;

розробляють і реалізують самостійно або спільно з іншими структурними підрозділами міської, селищної, сільської ради, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими організаціями заходи та програми, спрямовані на поліпшення становища дітей, захист прав дитини, а також здійснюють контроль за виконанням таких заходів;

забезпечують виконання інших визначених законом повноважень.

Положення про Державну службу України у справах дітей, типові положення про служби у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських, районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Запропонована норма деталізує регламент діяльності Служби, що є доцільним для органу державної влади.

Запропоноване положення має відсилочний характер та логічно спрямовує до підзаконного акту, у якому детально буде відображено усі питання, які стосуються Державної служби України у справах дітей.

Таке положення дозволяє усунути нагромадження норм у одному нормативному акті, що позитивно впливає на його сприйняття.

	Орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських, районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій є юридичними особами публічного права, мають власний бланк, печатку із зображенням Державного Герба України та рахунки в органах Державного казначейства України.	Зазначене є доцільним та нагальним, оскільки на сьогоднішній день існує багато зауважень до організаційних форм та законодавчого врегулювання органів опіки та піклування.
	Служби у справах дітей міських, селищних, сільських рад є окремими структурними підрозділами відповідних рад, мають власний бланк та печатку, вид структурного підрозділу (департамент, управління, відділ, сектор). Питання встановлення службам у справах дітей міських, селищних, сільських рад статусу юридичної особи публічного права визначається рішенням відповідної ради.	Доповнення не містить зауважень з нашого боку, є логічним продовженням попереднього абзацу.
Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей, контролює діяльність органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей. Центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, посадові особи зобов'язані у строк, визначений центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, відповідними службами у справах дітей, повідомляти про заходи, вжиті на виконання прийнятих ними рішень.	Служби у справах дітей районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад підпорядковуються головам відповідних державних адміністрацій, міським, селищним, сільським радам, підзвітні та підконтрольні (у частині делегованих повноважень) службам у справах дітей відповідних міських, районних, обласних державних адміністрацій, центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування	З приводу наведеного рекомендовано усунути таке підпорядкування та встановити його Державній службі України у справах дітей. Детальні коментарі з цього приводу наведено у основному документі.
не більше ніж на одну тисячу дітей, які проживають у районі, та не більше ніж на дві тисячі дітей, які проживають у місті, районі у місті. Штатна чисельність працівників служб у справах дітей виконавчих органів сільських, селищних рад відповідних територіальних громад встановлюється з розрахунку один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, але не менше одного працівника на об'єднану територіальну громаду.	Штатна чисельність працівників служб у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад встановлюється з розрахунку один працівник службина 1 тисячу дітей, які проживають у сільській місцевості, та на 1,5 тисячі дітей, які проживають у місті, але не менше ніж один працівник на територіальну громаду, якщо у громаді проживає менше 1 тисячі дітей.	Запропоновані зміни є доцільними, втім на наше переконання чисельність працівників має бути збільшена, як мінімум, до покращення ситуації із чисельністю дітей, які потребують перебувають у складних життєвих обставинах.

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
	Штатна чисельність працівників служб у справах дітей районних державних адміністрацій встановлюється з розрахунку один працівник служби на 5 тисяч дітей, які проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, але не менше ніж три працівники, якщо у районі проживає менше 15 тисяч дітей.	
Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей мають права юридичної особи. Типове положення про службу у справах дітей затверджує Кабінет Міністрів України.	Штатна чисельність працівників служб у справах дітей обласних, міст Києва та Севастополя міських державних адміністрацій встановлюється з розрахунку один працівник служби на 15 тисяч дітей, які проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.	Вважаємо, що чисельність працівників має бути збільшена, як мінімум, до покращення ситуації із чисельністю дітей, які потребують перебувають у складних життєвих обставинах.
Стаття 9. Центри медико-соціальної реабілітації дітей		
Центри медико-соціальної реабілітації дітей створюються в державній системі охорони здоров'я за визначенням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах сім'ї, дітей та молоді і центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, для дітей, які вживають алкоголь, наркотики, а також для дітей, які за станом здоров'я не можуть бути направлені до шкіл соціальної реабілітації та професійних училищ соціальної реабілітації. Основним завданням центрів медико-соціальної реабілітації є створення умов і забезпечення лікування дітей від алкоголізму, наркоманії, токсикоманії та їх психосоціальної реабілітація і корекція. ...	Центри медико-соціальної реабілітації дітей створюються органами місцевого самоврядування за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини і центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, для дітей, які за станом здоров'я не можуть бути направлені до інших закладів соціального захисту або бути влаштованими у сімейні форми виховання. Основним завданням центрів медико-соціальної реабілітації є створення та забезпечення умов для психосоціальної реабілітації дітей та корекції особливостей розвитку дитини.	Зазначений пункт є надзвичайно важливим та скоригованим відповідно до умов сьогодення. В умовах воєнного стану діти особливо потребують застосування психоемоційної реабілітації та подолання наслідків стресу та травм, що виникли під час війни. Заслугує на увагу також і доцільність змін у частині деталізації суб'єктів, які створюють такі центри, що узгоджується із іншими запропонованими змінами.

Стаття 11¹
Центри соціально-психологічної реабілітації дітей

Центри соціально-психологічної реабілітації дітей утворюються, реорганізуються та ліквідуються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами міських і районних у містах рад і підпорядковуються відповідній службі у справах дітей для тривалого (стаціонарного) або денного перебування дітей віком від 3 до 18 років, які опинились у складних життєвих обставинах, надання їм комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги. Строк перебування дитини в центрі визначається психолого-медико-педагогічною комісією за погодженням із відповідною службою у справах дітей.	Центри соціально-психологічної реабілітації дітей створюються, реорганізуються та ліквідуються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, районними, міськими, селищними, сільськими радами і підпорядковуються відповідній службі у справах дітей для тривалого (стаціонарного) або денного перебування дітей віком від 3 до 18 років, які опинились у складних життєвих обставинах, надання їм та їхнім батькам комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги. Строк перебування дитини в центрі визначається адміністрацією закладу за погодженням із службою у справах дітей засновника такого центру.	Запропоновані зміни є доцільними, оскільки дозволяють чітко з'ясувати структуру та підпорядкування органів державної влади, які опікуються питанням центрів. Доречним є доповнення норми новим суб'єктом (батьками), яким надається допомога центрів, оскільки запити на таку допомогу існують як у дітей, так і у батьків. Щодо строку перебування дитини у центрі та залучення служби у справах дітей до його визначення, то вказана зміна є необхідною, оскільки працівники таких служб володіють повною інформацією про дітей, з якими працюють.
Стаття 14. Кадрове забезпечення діяльності органів і служб у справах дітей та спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей З метою належної організації діяльності органів і служб у справах дітей та спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей	Стаття 14. Кадрове забезпечення діяльності органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини, профілактику правопорушень. З метою належної організації діяльності органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини, профілактику правопорушень, центрального орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, забезпечує спеціальну підготовку і перепідготовку керівників та фахівців (педагогів, соціальних психологів, соціологів, юристів, медичних працівників і працівників правоохоронних органів).	Зауважень до вказаної норми немає, оскільки її зміст узгоджується із іншими змінами, запропонованими законопроектом.
Стаття 16. Контроль за діяльністю органів і служб у справах дітей, спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування у межах своєї компетенції	Стаття 16. Контроль за діяльністю органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини, профілактику правопорушень Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації у межах своєї компетенції здійснюють контроль	Зауважень до вказаної норми немає, оскільки її зміст узгоджується із іншими змінами, запропонованими законопроектом.

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
здійснюють контроль за діяльністю органів і служб у справах дітей, спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей.	за діяльністю органів і служб у справах дітей, спеціальних установ та закладів, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини, профілактику правопорушень.	
ЗАКОН УКРАЇНИ „ПРО ОХОРОНУ ДИТИНСТВА“ Стаття 1. Визначення термінів		
відсутній відсутній діти, позбавлені батьківського піклування, - діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції, пов'язаним з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, діти, батьки яких невідомі, діти, від яких відмовились батьки, діти, батьки яких не виконують своїх батьківських обов'язків	права дитини – сукупність норм законодавства України у сфері сімейних, цивільних та інших правовідносин, які визначають та охороняють особисті майнові та немайнові права та інтереси дитини; сімейні форми виховання – прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу, опіка (піклування) над дитиною, тобто передбачене законами України влаштування місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у сім'ї громадян України з виконанням ними повноважень законного представника дитини. Утримання дітей у таких сім'ях фінансується з державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством. діти, позбавлені батьківського піклування, – діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції України, пов'язаним з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, діти, батьки яких невідомі, діти, від яких відмовилися батьки, діти, батьки яких не виконують батьківські обов'язки з виховання та утримання дитини з причини перебування батьків на територіях, що розташовані в	Статтю доповнено новим абзацом після абзацу третього. На наше переконання законодавче закріплення поняття «права дитини» є важливим та необхідним нововведенням Законопроекту 7087. Статтю доповнено новим абзацом після абзацу п'ятого. Такі зміни узгоджуються з прагненням України до повної реформи системи догляду та запровадження саме сімейних форм виховання як основу процесу деінституціалізації. Абзац десятий статті викладно в редакції, яка відповідає реаліям та поточній ситуації в країні, в тому числі, стосовно триваючої війни та бойових дій за повернення законних територій України.

з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на тимчасово окупованій території України або в районах проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та безпритульні діти.	районі проведення воєнних (бойових) дій або в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), діти, батьки яких перебувають у розшуку як зниклі безвісти або визнані такими, що зникли безвісти за особливих обставин, діти, батьки яких є військовополоненими (перебувають у полоні держави-агресора), діти, батьки яких позбавлені особистої свободи (затримані, взяті у заручники) органами влади держави-агресора (окупаційних сил чи окупаційних адміністрацій держави-агресора), та безпритульні діти.	
Стаття 3. Основні принципи охорони дитинства		
Відсутня	Дотримання та захист прав і свобод кожної дитини є загальнонаціональним інтересом держави.	Статтю доповнено новою частиною після частини першої. Закріплення на найвищому державному рівні принципу захисту та дотримання прав дітей є безсумнівно позитивним кроком до необхідних та нагальних змін у цьому секторі державної політики в Україні.
Article 30. Заборона участі дітей у воєнних діях і збройних конфліктах		
Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей, забезпечує проведення широкої інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо захисту дітей від участі у воєнних діях і збройних конфліктах, заохочує суспільство, громадські об'єднання та неурядові організації, засоби масової інформації до просвітницької роботи серед дітей, їхніх батьків, інших законних представників.	Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, забезпечує проведення широкої інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо захисту дітей від участі у воєнних діях і збройних конфліктах, заохочує суспільство, громадські об'єднання та неурядові організації, засоби масової інформації до проведення просвітницької роботи у сфері захисту прав дитини серед дітей, їхніх батьків, інших законних представників.	Ці зміни є логічним продовженням втілення принципу дотримання та захисту прав дітей на всіх можливих рівнях, в тому числі в частині захисту дітей від участі у воєнних діях і збройних конфліктах.

Article 30¹.

Захист дітей, які перебувають у зоні воєнних дій і збройних конфліктів, та дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей, здійснює заходи, спрямовані на возз'єднання дитини з сім'єю.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, створюють умови для медичної, психологічної, педагогічної реабілітації та соціальної реінтеграції дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

Центральний орган виконавчої влади, **що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, здійснює нормативно-правове регулювання питань захисту прав дітей, які перебувають у зоні воєнних дій і збройних конфліктів, та дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів**, здійснює заходи, спрямовані на возз'єднання дитини з сім'єю.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику **у сфері усиновлення та захисту прав дитини**, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, **центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері соціальної політики, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, запобігання та протидії домашньому насильству**, створюють умови для медичної, психологічної, педагогічної реабілітації та соціальної реінтеграції дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів

Перше речення частини п'ятої викладено у новій редакції.

Ці зміни є логічним продовженням втілення принципу дотримання та захисту прав дітей на всіх можливих рівнях, в тому числі в частині захисту дітей від участі у воєнних діях і збройних конфліктах.

Такі зміни також деталізують завдання відповідних державних органів в частині захисту дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

ЗАКОН УКРАЇНИ

„ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ УМОВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ”

Стаття 10. Розмежування повноважень центральних органів виконавчої влади стосовно соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей, здійснює координацію та методологічне забезпечення діяльності центральних та місцевих органів виконавчої

Стаття 10. Розмежування повноважень центральних органів виконавчої влади **щодо** соціального захисту, **захисту прав** дітей – сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування **та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, здійснює моніторинг результатів реалізації державної політики у сфері захисту прав дитини, розробляє пропозиції щодо її коригування, здійснює нормативно-правове**

Пропонована редакція конкретизує функції основних центральних органів виконавчої влади, які забезпечують організаційно-правові умови соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Такі зміни оцінюються нами позитивно.

влади та органів місцевого самоврядування стосовно соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа, а також забезпечує додержання законодавства щодо встановлення опіки і піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, їх усиновлення, застосування інших передбачених законодавством форм влаштування дітей.	забезпечення діяльності органів опіки та піклування, з питань усиновлення та сімейного влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, соціального захисту та захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізацію державної політики у сфері соціальної політики, здійснює управління у сфері соціальної роботи, забезпечує надання державної соціальної допомоги, координує діяльність місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг щодо реалізації державної політики у сфері надання соціальних послуг дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, сім'ям з дітьми, дітям з інвалідністю. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти та науки, створює умови для здобуття дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, особами з їх числа дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, спеціалізованої, професійної (професійно-технічної) освіти, для інклюзивного навчання. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, забезпечує реалізацію права дитини на охорону здоров'я, кваліфіковану медичну допомогу в державних і комунальних закладах охорони здоров'я, сприяє створенню безпечних умов для життя і здорового розвитку дитини.	
Стаття 11. Органи опіки та піклування		
Органами опіки та піклування є районні, районні у містах Києві та Севастополі місцеві державні адміністрації, виконавчі органи міських чи районних у містах, сільських, селищних рад. Соціальний захист та захист прав дітей у межах своєї компетенції здійснюють районні, районні у містах Києві та Севастополі місцеві державні адміністрації, виконавчих органів міських, районних у містах, сільських, селищних рад.	Органами опіки та піклування є районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі комітети міських, селищних, сільських рад. Соціальний захист дітей та захист прав дитини у межах своєї компетенції здійснюють районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі комітети міських, селищних, сільських рад.	Частина друга. Частина третя. Ці зміни деталізують визначення органу та піклування.

Стаття 13.

Банк даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Служба у справах дітей забезпечує створення і ведення банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Порядок ведення банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей.

Основна мета створення і ведення банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, - удосконалення соціального захисту таких дітей, перш за все щодо процесу вилучення та влаштування таких дітей та осіб з їх числа, реалізації їх права на здоровий розвиток та сімейне виховання, підвищення ефективності діяльності органів виконавчої влади, удосконалення статистичного обліку таких дітей в інтересах самих дітей.

Банк даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, формується на підставі даних обліково-статистичних карток, порядок ведення та використання яких визначається відповідно до законодавства.

Служби у справах дітей **районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад** забезпечують ведення банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Порядок ведення банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, затверджується центральним органом виконавчої влади, **що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини.**

Основною **метою** створення і ведення банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є удосконалення захисту **прав** таких дітей, **передовсім** процесу їх вилучення та влаштування, реалізації **права дитини** на здоровий розвиток та сімейне виховання, підвищення ефективності діяльності органів **опіки** та піклування, удосконалення статистичного обліку таких дітей в інтересах самих дітей.

Банк даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, формується на підставі даних обліково-статистичних карток, порядок ведення та використання яких визначається **центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини.**

Зазначені зміни мають допомогти належному веденню банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Стаття 14. Банк даних про сім'ї потенційних усиновителів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів

Ведення банку даних про сім'ї потенційних усиновителів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів покладається на відповідні місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Стаття 14. Банк даних про сім'ї **кандидатів** в усиновителі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі

Ведення банку даних про сім'ї кандидатів в усиновителі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі здійснюється службами у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну полі-

Зазначені зміни є доцільними, оскільки узгоджуються із іншими змінами, запропонованими законопроектом.

Це має допомогти належному веденню банку даних про сім'ї кандидатів в усиновителі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі.

Потенційні опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі в разі необхідності зобов'язані пройти курс підготовки з проблем виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за програмою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей, до моменту передачі їм дітей на виховання та для спільного проживання.	тику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, у порядку, встановленому таким центральним органом виконавчої влади. До банку даних про сім'ї кандидатів в усиновителі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі також включається інформація про осіб, які були позбавлені батьківських прав, якщо такі права не були поновлені, були усиновлювачами, опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями і з їхньої вини було скасовано усиновлення, припинено опіку або піклування, дитина була виведена з прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу. Кандидати в усиновителі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, які не є родичами дитини, яка передається під опіку, піклування, влаштовується у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, зобов'язані пройти курс підготовки з питань виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у порядку та за програмою, що затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини.	
Стаття 16. Обліково-статистична картка дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування		
Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей, розробляє та затверджує зразок обліково-статистичної картки дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування.	Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, розробляє та затверджує зразок обліково-статистичної картки дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування.	Перше речення частини першої викладено у новій редакції з огляду на запровадження нового центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини.
Стаття 17. Соціальна та психологічна адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа		
З метою підготовки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа до самостійного життя їх соціальна та психологічна адаптація покладається на центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.	З метою підготовки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа до самостійного життя їх соціальна та психологічна адаптація покладається на центри соціальних служб. Центральний орган виконавчої влади, що забезпе-	Зауважень до вказаної норми немає, оскільки її зміст узгоджується із іншими змінами, запропонованими законопроектом.

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей, разом із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти та науки, забезпечують розробку комплексних програм індивідуальної психологічної, реабілітаційної та корекційної допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам із їх числа, а також дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують такої допомоги. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді надають юридичну, психологічну та соціальну допомогу дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам із їх числа, а також їх біологічним батькам, опікунам, піклувальникам, прийомним батькам, батькам-вихователям, усиновлювачам та наставникам.	чує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти та науки, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізацію державної політики у сфері соціальної політики, забезпечує розроблення комплексних програм індивідуальної психологічної, реабілітаційної та корекційної допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам із їх числа, а також дітям, які опинилися у складних життєвих обставинах та потребують такої допомоги. Центри соціальних служб надають юридичну, психологічну і соціальну допомогу дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам із їх числа, а також їхнім біологічним батькам, опікунам, піклувальникам, прийомним батькам, батькам-вихователям, усиновлювачам та наставникам.	
ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ» Стаття 1. Основні терміни, використані в цьому Законі		
відсутній	повноваження органу опіки та піклування – спеціальні передбачені законами України повноваження і процедури виявлення, представлення та забезпечення законних прав та інтересів дітей і повнолітніх фізичних осіб, які за віком, станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки.	Частину першу статті 1 після абзацу одинадцятого доповнено новим абзацом, в якому деталізовано поняття повноважень органу опіки та піклування.
Стаття 11. Виконавчі органи рад		
Відсутня	2. Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад є органами опіки та піклування, уповноваженими на захист прав і законних інтересів дітей, а також повнолітніх фізичних осіб, які потребують опіки та піклування.	Статтю 11 після частини першої доповнено новою частиною, оскільки її зміст узгоджується із іншими змінами, запропонованими законопроектом.

Стаття 12.
Сільський, селищний, міський голова

3. Сільський, селищний, міський голова очолює виконавчий комітет відповідної сільської, селищної, міської ради, головує на її засіданнях.

3. Сільський, селищний, міський голова очолює виконавчий комітет відповідної сільської, селищної, міської ради, головує на її засіданнях, **очолює орган опіки та піклування.**

Зауважень до вказаної норми немає, оскільки її зміст узгоджується із іншими змінами, запропонованими законопроектом.

Стаття 34.
Повноваження у сфері соціального захисту населення

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

2) вирішення відповідно до законодавства питань про подання допомоги особам з інвалідністю, ветеранам війни та праці, сім'ям загиблих (померлих або визнаних такими, що пропали безвісти) військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас (крім військовослужбовців строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу) або відставку, особам з інвалідністю з дитинства, багатодітним сім'ям у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту житла, у придбанні будівельних матеріалів; відведення зазначеним особам у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва;

б) делеговані повноваження:

2) забезпечення здійснення передбачених законодавством заходів щодо поліпшення житлових і матеріально-побутових умов осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, громадян, реабілітованих як жертви політичних репресій, військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, сімей, які втратили годувальника, багатодітних сімей, громадян похилого віку, які потребують обслуговування вдома, до влаштування в будинки осіб з інвалідністю і громадян похилого віку, які мають потребу в цьому, дітей, що залишилися без піклування батьків, на виховання в сім'ї громадян;

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

2) вирішення відповідно до законодавства питань про подання допомоги особам з інвалідністю, ветеранам війни та праці, сім'ям загиблих (померлих або визнаних такими, що пропали безвісти) військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас (крім військовослужбовців строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу) або відставку, особам з інвалідністю з дитинства, багатодітним сім'ям, **дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам із їх числа** у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту житла, у придбанні будівельних матеріалів; відведення зазначеним особам у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва;

б) делеговані повноваження:

2) забезпечення здійснення передбачених законодавством заходів щодо поліпшення житлових і матеріально-побутових умов дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, громадян, реабілітованих як жертви політичних репресій, військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, сімей, які втратили годувальника, багатодітних сімей, громадян похилого віку, які потребують обслуговування вдома, до влаштування в будинки осіб з інвалідністю і громадян похилого віку, які мають потребу в цьому;

Запропоновані зміни не містять зауважень, оскільки дозволяють розширити повноваження із захисту прав дітей на місцях.

Очікується, що зазначене дозволить поглибити роботу із сім'ями на рівні сільських, селищних та міських рад та ефективніше здійснити не тільки захист прав дітей, а і запобігати їх порушенню.

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
2¹) вирішення відповідно до законодавства питань надання соціальних послуг особам та сім'ям з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, забезпечення утримання та виховання дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;	2¹) вирішення відповідно до законодавства питань надання соціальних послуг особам та сім'ям з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, дітям, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, та сім'ям, у яких вони виховуються, особам з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування;	
Відсутня	Стаття 341 Здійснення діяльності органу опіки та піклування (пов'язаної із захистом прав дитини) 1. До відання виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад належать: 1) власні (самоврядні) повноваження: здійснення повноважень органу опіки та піклування стосовно дітей; надання правової допомоги батькам і дітям щодо здійснення батьківських прав і обов'язків, зокрема шляхом узгодження виконання кожним суб'єктом надання медичних, соціальних, правових послуг повноважень щодо забезпечення прав дитини; здійснення діяльності щодо захисту прав дітей, які проживають на території територіальної громади; у випадках, передбачених законодавством, здійснення повноважень законного представника дитини; розгляд повідомлень про дітей, батьки яких ухиляються від виконання батьківських обов'язків (вчиняють насильство стосовно дітей, жорстоко поведуться з дітьми, відмовляються від надання дитині медичної допомоги або відмовляються забрати дитину із закладу охорони здоров'я тощо); здійснення заходів із захисту прав дитини, залишеної в пологовому відділенні, іншому закладі охорони здоров'я, дитини, яку відмовилися забрати батьки чи інші родичі, підкинутої чи знайденої дитини, забезпечення реєстрації народження такої дитини	Наразі залишається відкритим питання як Державна служба України у справах дітей буде контролювати додержання органами опіки та піклування (виконавчими комітетами сільських, селищних, міських рад) вимог відповідного законодавства в частині здійснення ними власних (самоврядних) повноважень в сфері захисту прав дітей.

	та подання інформації про неї до органу реєстрації актів цивільного стану за місцем виявлення такої дитини, негайне здійснення влаштування дітей, які залишилися без піклування батьків; здійснення заходів щодо встановлення особи дитини, місця її проживання, відомостей про батьків або осіб, які їх замінюють, інших родичів, місця їх проживання (перебування) та організація роботи з повернення дитини на виховання в сім'ю чи заклад або надання такій дитині статусу дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування; здійснення виявлення, відібрання, обліку, влаштування та забезпечення прав дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей, життю чи здоров'ю яких існує загроза; здійснення діяльності для розв'язання спорів між батьками щодо визначення материнства, батьківства, реєстрації народження дитини, виховання, визначення місця проживання дитини, щодо участі у вихованні дитини одного з батьків, що проживає окремо від дитини, а також спорів між дітьми та батьками; представлення інтересів дитини у судових засіданнях, у тому числі у разі відібрання дитини з позбавленням або без позбавлення її батьків батьківських прав; забезпечення встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, застосування інших форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; здійснення діяльності із захисту житлових та майнових прав дітей; подання до суду у випадках, передбачених законодавством, висновків у разі розгляду судом справ щодо дітей, захисту прав та законних інтересів дитини; забезпечення здійснення контролю за цільовим використанням аліментів на дитину, заходів із запобігання та протидії домашньому насильству; забезпечення захисту прав дітей, розлучених із	

сім'єю;

забезпечення у межах компетенції повернення в Україну дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які є громадянами України та місцем походження яких є територіальна громада;

забезпечення виконання договорів про організацію діяльності прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, зокрема здійснення соціального супроводження таких сімей;

створення служб у справах дітей, які безпосередньо забезпечують ведення справ і координацію діяльності стосовно дітей, зокрема дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, а також вживають передбачених законодавством заходів у сфері запобігання та протидії безпритульності, домашньому насильству стосовно дітей та за участю дітей тощо. Вид служби у справах дітей як структурного підрозділу та її статус як юридичної особи публічного права визначається місцевою радою;

надання місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності, громадським організаціям, громадянам у межах своїх повноважень практичної, методичної та консультаційної допомоги у вирішенні питань щодо захисту прав дитини;

забезпечення виконання інших повноважень, визначених законом;

2) делеговані повноваження:

негайне здійснення відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють, якщо існує безпосередня загроза життю чи здоров'ю дитини;

звернення до суду з позовами про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав або про

відібрання дитини у матері/батька без позбавлення їх батьківських прав, іншими позовами щодо захисту прав дитини, представлення у суді інтересів дитини;

виявлення, надання статусу, влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

здійснення діяльності, визначеної законодавством, щодо усиновлення та влаштування дітей у сімейні форми виховання, внесення відомостей про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до єдиного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сім'ї кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей;

передання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під опіку, піклування, влаштування у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, створення прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу;

надання згоди на усиновлення дитини, якщо опікун або піклувальник не надав такої згоди;

здійснення контролю за умовами утримання, навчання, виховання усивленої дитини, дитини, переданої під опіку, піклування, дитини, яка влаштована у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу;

надання правової допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, їхнім законним представникам, виконання повноважень щодо утримання та виховання таких дітей;

здійснення перевірки умов утримання, виховання дітей у сім'ях, у тому числі тих, які опинилися у складних життєвих обставинах, стосовно яких надійшло повідомлення про можливе порушення прав дитини, вжиття заходів щодо негайного відібрання дитини, якщо існує безпосередня загроза життю чи здоров'ю дитини;

забезпечення виконання інших повноважень, визначених законом.

Поточна редакція законів України	Редакція Законопроекту 7087 на підписі у Президента України	Коментарі або зауваження AGA Partners
Стаття 38. Повноваження щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян		
2. До відання виконавчих органів міських (за винятком міст районного значення) рад, крім повноважень, зазначених у пункті "б" частини першої цієї статті, належить: 1) утворення служб у справах дітей та спостережної, спрямування їх діяльності;	2. До відання виконавчих органів міських (за винятком міст районного значення) рад, крім повноважень, зазначених у пункті "б" частини першої цієї статті, належить:	Зауваження відсутні, корелюється із запропонованими законопроектом змінами.
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про прокуратуру» Стаття 2. Функції прокуратури		
1. На прокуратуру покладаються такі функції: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом	1. На прокуратуру покладаються такі функції: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом та Цивільним процесуальним кодексом України;	З нашої сторони не вбачається доцільною участь прокурора у справах про усиновлення дітей та інших цивільних справах, предметом яких є захист прав дітей.
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про військово-цивільні адміністрації» Стаття 4. Повноваження військово-цивільних адміністрацій		
1. Військово-цивільні адміністрації населених пунктів на відповідній території здійснюють повноваження із: Відсутній	1. Військово-цивільні адміністрації населених пунктів на відповідній території здійснюють повноваження із: 21) виконання повноважень органу опіки та піклування;	Зауважень до вказаної норми немає, оскільки її зміст узгоджується із іншими змінами, запропонованими законопроектом.

ДОДАТОК № 2

Порівняльна таблиця поточних повноважень Національної соціальної сервісної служби України, Міністерства соціальної політики України та повноважень Державної служби у справах дітей згідно проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту прав дітей у зв'язку з утворенням Державної служби України у справах дітей» № 7087 від 22.02.2022 року

У стовпчиках «Національна соціальна сервісна служба України», «Міністерство соціальної політики України» та «Державна служба України у справах дітей» відповідні схожі або ідентичні повноваження згаданих державних органів виділені жирним.

Крім Законопроекту 7087 під час підготовки цієї порівняльної таблиці у якості джерел були використані Положення про Міністерство соціальної політики України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 року № 423 та Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 року № 783.

В кінці порівняльної таблиці містяться відповідні висновки експертів AGA Partners.

Орган державної влади	Національна соціальна сервісна служба України	Міністерство соціальної політики України	Державна служба України у справах дітей
Підпорядкування	Кабінет Міністрів України через Міністра соціальної політики	Кабінет Міністрів України	Кабінет Міністрів України
Ключовий напрям діяльності	соціальний захист населення, захист прав дітей, здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей.	формування та реалізація державної політики з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству, здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства за дотриманням прав дітей.	здійснення повноважень з попередження, виявлення, припинення випадків порушення прав дитини, повноважень компетентного органу з питань усиновлення, координація діяльності центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, служб у справах дітей, інших органів у справах дітей з питань усиновлення та захисту прав дитини, виконання Конвенції ООН про права дитини.
Основні завдання	реалізація державної політики у сфері соціального захисту населення з питань: (1) соціальної підтримки сім'ї, соціального захисту бездомних осіб;	забезпечення формування та реалізації державної політики: (1) з питань сім'ї та дітей; (2) оздоровлення та відпочинку дітей; (3) усиновлення та захисту прав дітей.	забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері: (1) захисту прав дітей; (2) усиновлення.

	(2) реалізація державної політики у сфері оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей; (3) реалізація державної політики у сфері здійснення державного контролю за дотриманням прав дітей		
Компетенція:			
(1) нормотворча діяльність та загальнодержавний рівень	розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств з урахуванням практики застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, та в установленому порядку подає їх Міністру соціальної політики.	узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та в установленому порядку вносить їх на розгляд Кабінету Міністрів України; розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції.	здійснює нормативно-правове та організаційно-методичне забезпечення діяльності органів опіки та піклування стосовно дітей, служб у справах дітей, інших органів у справах дітей з питань усиновлення та захисту прав дитини щодо здійснення опіки та піклування, забезпечення прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх дітей; координує діяльність центральних органів виконавчої влади з питань захисту прав дитини, здійснює експертизу проектів нормативно-правових актів на відповідність положенням Конвенції ООН про права дитини; здійснює у встановленому порядку координацію співробітництва центральних органів виконавчої влади з Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ), координує виконання в Україні програм, що підтримуються ЮНІСЕФ; забезпечує у встановленому порядку діяльність консультативних, дорадчих органів, утворених Кабінетом Міністрів України, з питань реалізації державної політики у сфері захисту прав дитини.
(2) правозастосовча діяльність (ключові напрями)	координація діяльності структурних підрозділів місцевих держадміністрацій, виконавчих органів сільських, селищних, міських рад з питань соціального захисту населення щодо організації роботи з: - надання соціальних послуг сім'ям (особам), які перебувають у складних життєвих обставинах;	розробляє та вносить в установленому порядку пропозиції щодо надання державної соціальної допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, дітям з інвалідністю, тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких не мають можливості їх утримувати або місце проживання чи перебування батьків яких невідоме;	забезпечує взаємодію центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів, підприємств, установ та організацій, громадських організацій та об'єднань з питань забезпечення прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх дітей;

	забезпечує взаємодію центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів, підприємств, установ та організацій, громадських організацій та об'єднань з питань забезпечення прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх дітей;	забезпечує ведення банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, про сім'ї потенційних усиновителів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів; веде централізований облік дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, а також облік іноземців та громадян України, які проживають за межами України, - кандидатів в усиновлювачі та дітей, усиновлених ними; створює та веде Державний реєстр дитячих закладів оздоровлення і відпочинку, сприяє розвитку мережі таких закладів.	забезпечує безпосередню взаємодію з дипломатичними установами України за кордоном та закордонними дипломатичними представництвами в Україні з питань забезпечення прав та найкращих інтересів дітей, громадян України за кордоном, у тому числі щодо їх повернення в Україну, усиновлення; здійснює аналіз ефективності реалізації заходів із забезпечення найкращих інтересів дитини, моніторинг та оцінювання результатів дотримання та захисту прав дитини, реалізації державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дитини; забезпечує розроблення та організацію реалізації програм з поліпшення становища дітей, бере участь та ініціює розроблення та реалізацію програм щодо підтримки сімей з дітьми; здійснює з питань, що належать до її компетенції, координацію та методологічне забезпечення діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа; здійснює контроль за додержанням органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності вимог законодавства щодо захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлення опіки та піклування над дітьми, їх влаштування у сімейні форми виховання та усиновлення; здійснює контроль і координацію діяльності служб у справах дітей; організовує роботу з підвищення рівня професійної компетентності працівників служб у справах дітей; забезпечує складання та ведення державної статистики щодо дітей відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів.

(3) ключові заходи, які здійснюються органом з питань сім'ї	проводить аналіз матеріального становища сімей, оцінює ефективність їх соціальної підтримки; організовує і проводить роботу з формування відповідального батьківства, підтримки сімей з дітьми (шляхом виконання програм «пакунок малюка», «муніципальна няня»); організовує і проводить інформаційно-роз'яснювальну роботу з питань реалізації державної політики щодо сім'ї, популяризації інституту сім'ї, посилення мотивації до реєстрації шлюбу та відповідального батьківства, здорового способу життя, поширення інформації про права та послуги для сімей.	Здійснюється на місцях через підпорядковані органи.	здійснює методичне забезпечення діяльності та контроль за додержанням вимог законодавства щодо усиновлення дітей громадянами України та іноземцями, передання дітей під опіку, піклування, влаштування дітей у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, вилучення або вибуття дітей із сімейних форм виховання; забезпечує функціонування банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сім'ї кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей.
(4) ключові заходи, які здійснюються органом з питань захисту прав дітей	забезпечує збір, узагальнення статистичної звітності щодо дотримання прав дітей, у тому числі дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, дітей з інвалідністю; проводить аналіз стану дотримання прав дітей, у тому числі дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа; узагальнює відомості щодо проблемних питань в системі охорони дитинства з подальшою передачею інформаційно-аналітичних матеріалів до Мінсоцполітики; забезпечує координацію реалізації положень Конвенції ООН про права дитини, інших міжнародних документів, ратифікованих Україною; проводить інформаційно-роз'яснювальну роботу та консультації з питань застосування законодавства у сфері захисту прав дітей;	is carried out on the ground through subordinate authorities.	conducts work on the civil legal protection of children, their legal representatives, provides methodical assistance in ensuring that local self-government authorities provide legal assistance to orphans and children deprived of parental care, to persons who wish to create family-type forms of upbringing, adopt a child.

забезпечує здійснення контролю за дотриманням прав дітей у закладах, які здійснюють інституційний догляд і виховання дітей, у спеціальних установах для дітей відповідно до Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», інших закладах соціального захисту дітей; у сім'ях опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу, сім'ях патронатних вихователів;

надає в установленому порядку громадянам України, іноземцям та громадянам України, які проживають за межами України, - кандидатам в усиновлювачі інформацію про дітей, які можуть бути усиновлені, а також направлення для знайомства з дитиною за місцем її проживання;

вносить до системи централізованого обліку дані про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, а також про іноземців та громадян України, які проживають за межами України, - кандидатів в усиновлювачі та про дітей, усиновлених ними;

видає іноземцям та громадянам України, які проживають за межами України, - кандидатам в усиновлювачі згоду на усиновлення дитини для подання до суду або відмову в усиновленні дитини;

веде облік дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, усиновлених дітей, а також дітей, влаштованих до прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей патронатних вихователів, закладів, які здійснюють інституційний догляд і виховання дітей;

проводить координаційно-аналітичну роботу, пов'язану з діяльністю центрів соціальних служб, соціальних гуртожитків для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, центрів соціальної підтримки дітей та сімей, притулків для дітей, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями; дитячих будинків-інтернатів, малих групових будинків, дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей, сімей патронатних вихователів, інших закладів для дітей;

сприяє розвитку сімейних форм виховання, влаштуванню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, передачі таких дітей під опіку, піклування, на усиновлення, влаштуванню дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у сім'ї патронатних вихователів;

організовує в межах повноважень, передбачених законом, оздоровлення та відпочинок дітей;

здійснює в межах повноважень, передбачених законом, координацію діяльності організацій/установ, що проводять роботу з виїзду груп дітей за кордон на оздоровлення та відпочинок; надає згоду на виїзд груп, до складу яких входять діти з різних регіонів України, в тому числі з районів проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;

організовує в межах повноважень, передбачених законом, проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, надає їм відповідну методичну допомогу.

Висновки:

У нормах про Державну службу у справах дітей містяться тотожні повноваження вже існуючих органів державної влади. Зокрема, Міністерство соціальної політики України та Національна сервісна служба України мають практично ідентичні завдання та функції, які стосуються захисту прав дітей.

Одним із ключових питань, яке повністю дублюється у законодавстві, є усиновлення та пов'язані з ним питання (ведення банку даних, взаємодія з усиновлювачами та дітьми, тощо).

Для створення ефективної системи захисту прав дітей доцільно виключити тотожні повноваження та залишити їх у одного профільного органу - Державної служби України у справах дітей.

Такий підхід є виваженим, оскільки на державному рівні доцільно створити єдиний орган, направлений на захист прав дітей на всіх щаблях.

Відсутність схожих повноважень у різних державних органів сприятиме ефективності у реалізації питань усиновлення та запобіганні порушенню прав дітей.

Більше того, поряд із питанням усиновлення існує ряд інших важливих завдань. Таких як: протидія домашньому насильству, вирішення спорів щодо місця проживання дітей, участі у їх вихованні тим із батьків, який проживає окремо, позбавлення батьківських прав, відібрання дитини, тощо.

Ці питання вимагають консолідованого підходу у їх вирішенні з точки зору єдності у правотворчій діяльності та правозастосуванні. Цього можливо досягти за умови створення єдиного центру, який би займався правами дитини від моменту створення нового законодавства до його реалізації на локальному рівні.

Тому вважаємо, що доцільно виключити із повноважень Міністерства соціальної політики України та Національної соціальної сервісної служби України питання, які стосуються захисту прав та інтересів дітей, та надати ці повноваження виключно новоствореному органу у вигляді Державної служби України у справах дітей.

Вказані рекомендації узгоджуються із наданими коментарями до законопроекту в цілому.

ДОДАТОК № 3

Порівняльна таблиця поточних повноважень Національної соціальної сервісної служби України та повноважень органу опіку та піклування і служб у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад згідно проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту прав дітей у зв'язку з утворенням Державної служби України у справах дітей» № 7087 від 22.02.2022 року

У стовпчиках нижче відповідні схожі або ідентичні повноваження згаданих державних органів виділені жирним.

Крім Законопроекту 7087 під час підготовки цієї порівняльної таблиці у якості джерел було використано Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 року № 783.

В кінці порівняльної таблиці містяться відповідні висновки експертів AGA Partners.

Повноваження згідно з Законопроектом 7087		Поточні повноваження
Служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад:	До відання виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад належать:	Нацсоцслужба для виконання визначених для неї завдань з питань захисту прав дітей:
забезпечують реалізацію на території районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міської, селищної, сільської ради державної політики та власних (самоврядних) повноважень з питань захисту прав дитини;	здійснення повноважень органу опіки та піклування стосовно дітей; створення служб у справах дітей, які безпосередньо забезпечують ведення справ і координацію діяльності стосовно дітей, зокрема дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, а також вживають передбачених законодавством заходів у сфері запобігання та протидії безпритульності, домашньому насильству стосовно дітей та за участю дітей тощо. Вид служби у справах дітей як структурного підрозділу та її статус як юридичної особи публічного права визначається місцевою радою;	забезпечує координацію реалізації положень Конвенції ООН про права дитини, інших міжнародних документів, ратифікованих Україною

надають правову допомогу дітям, їхнім батькам та іншим законним представникам у вирішенні питань усиновлення, влаштування дітей у сім'ї громадян України, позбавлення та поновлення батьківських прав; побачення з дитиною матері/батька, яких позбавлено батьківських прав; розв'язання спорів між батьками щодо дитини тощо; у межах визначених законодавством повноважень надають правову допомогу з метою реалізації права дитини бути усиновленою, влаштованою в сім'ю громадян України, реалізації громадянами України та іноземцями можливості усиновити дитину;	надання правової допомоги батькам і дітям щодо здійснення батьківських прав і обов'язків, зокрема шляхом узгодження виконання кожним суб'єктом надання медичних, соціальних, правових послуг повноважень щодо забезпечення прав дитини; надання правової допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, їхнім законним представникам, виконання повноважень щодо утримання та виховання таких дітей;¹	
вживають заходів до виявлення порушень та захисту прав дітей, життю чи здоров'ю яких існує загроза, які залишилися без батьківського піклування; здійснюють безпосереднє ведення справ з питань захисту прав дитини, зокрема дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, та інших категорій дітей; вживають відповідно до законодавства заходів щодо захисту майнових та житлових прав дітей, зокрема дотримання прав дитини під час вчинення правочинів щодо житла, право власності чи право користування яким мають діти, під час вирішення спорів щодо управління батьками майном дитини; перевіряють інформацію про порушення прав дітей шляхом їх відвідування за місцем проживання (перебування), навчання, роботи; забезпечують здійснення заходів щодо захисту прав дитини, розлученої з сім'єю; порушують перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, органами Національної поліції України, прокуратури, керівниками підприємств, установ та організацій питання про притягнення до відповідальності згідно із законом фізичних та юридичних осіб, а також посадових осіб у разі порушення ними прав і законних інтересів дітей;	здійснення діяльності щодо захисту прав дітей, які проживають на території територіальної громади; здійснення діяльності із захисту житлових та майнових прав дітей; здійснення заходів із захисту прав дитини, залишеної в пологовому відділенні, іншому закладі охорони здоров'я, дитини, яку відмовилися забрати батьки чи інші родичі, підкинутої чи знайденої дитини, забезпечення реєстрації народження такої дитини та подання інформації про неї до органу реєстрації актів цивільного стану за місцем виявлення такої дитини, негайне здійснення влаштування дітей, які залишилися без піклування батьків; забезпечення захисту прав дітей, розлучених із сім'єю;	проводить аналіз стану дотримання прав дітей, у тому числі дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа;

¹ Тут і нижче курсивом виділені повноваження органів опіки та піклування, які Закономпроектом 7087 віднесені до делегованих.

виявляють та ведуть облік дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, вживають заходів для надання таким дітям відповідного статусу; ведуть обліки дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах; дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; усиновлених дітей; кандидатів в опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу; опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу; нерухомого майна дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, яке належить їм на праві власності; забезпечують ведення та функціонування банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сім'ї кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьків-вихователів у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей; забезпечують здійснення діяльності з усиновлення, у тому числі ведуть місцевий облік дітей, які можуть бути усиновлені;	здійснення виявлення, відібрання, обліку, влаштування та забезпечення прав дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей, життю чи здоров'ю яких існує загроза; здійснення діяльності, визначеної законодавством, щодо усиновлення та влаштування дітей у сімейні форми виховання, внесення відомостей про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до єдиного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сім'ї кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей;	вносить до системи централізованого обліку дані про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, а також про іноземців та громадян України, які проживають за межами України, - кандидатів в усиновлювачі та про дітей, усиновлених ними; веде облік дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, усиновлених дітей, а також дітей, влаштованих до прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей патронатних вихователів, закладів, які здійснюють інституційний догляд і виховання дітей;
представляють у разі необхідності інтереси дітей у суді; готують проекти позовів та висновків органу опіки та піклування для подання до судових органів, представляють орган опіки та піклування у судових засіданнях під час розгляду справ стосовно дітей;	представлення інтересів дитини у судових засіданнях, у тому числі у разі відібрання дитини з позбавленням або без позбавлення її батьків батьківських прав; подання до суду у випадках, передбачених законодавством, висновків у разі розгляду судом справ щодо дітей, захисту прав та законних інтересів дитини;	організовує в межах повноважень, передбачених законом, оздоровлення та відпочинок дітей; здійснює в межах повноважень, передбачених законом, координацію діяльності організацій/установ, що проводять роботу з виїзду груп дітей за кордон на оздоровлення та відпочинок; надає згоду на виїзд груп, до складу яких входять діти з різних регіонів України, в тому числі з районів проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;
здійснюють підготовку справ дітей та їхніх законних представників для розгляду органом опіки та піклування;	звернення до суду з позовами про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав або про відібрання дитини у матері/батька без позбавлення їх батьківських прав, іншими позовами щодо захисту прав дитини, представлення у суді інтересів дитини; виявлення, надання статусу, влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;	операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;

у встановленому порядку здійснюють контроль за цільовим витрачанням аліментів на дитину;	забезпечення здійснення контролю за цільовим використанням аліментів на дитину, заходів із запобігання та протидії домашньому насильству;	
вживають у межах компетенції заходів для повернення в Україну дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які є громадянами України;	забезпечення у межах компетенції повернення в Україну дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які є громадянами України та місцем походження яких є територіальна громада;	
вживають заходів відповідно до законодавства для вирішення спорів між батьками щодо імені, прізвища дитини, участі одного з батьків у вихованні дитини, визначення місця проживання дитини, управління майном дитини;	здійснення діяльності для розв'язання спорів між батьками щодо визначення материнства, батьківства, реєстрації народження дитини, виховання, визначення місця проживання дитини, щодо участі у вихованні дитини одного з батьків, що проживає окремо від дитини, а також спорів між дітьми та батьками;	
забезпечують створення різних форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування; забезпечують підготовку документів для створення сімейних форм виховання та влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, передання під опіку, піклування; здійснюють за направленням зарахування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до малих групових будинків чи інших закладів із цілодобовим перебуванням; забезпечують влаштування дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей, які залишилися без батьківського піклування, у заклади соціального захисту дітей, інші форми влаштування дітей; збирають матеріали, забезпечують їх попередній розгляд та готують висновки і проекти рішень районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських, селищних, сільських рад з питань щодо захисту прав дитини, надання статусу, влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, розв'язання спорів між батьками стосовно дитини тощо;	забезпечення встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, застосування інших форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; передання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під опіку, піклування, влаштування у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, створення прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу;	сприяє розвитку сімейних форм виховання, влаштуванню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, передачі таких дітей під опіку, піклування, на усиновлення, влаштуванню дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у сім'ї патронатних вихователів;

здійснюють нагляд за станом утримання та виховання дітей, переданих під опіку чи піклування, влаштованих у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, за умовами проживання та виховання усиновлених дітей; забезпечують у межах компетенції виконання договору про організацію діяльності прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу; здійснюють контроль за умовами виховання дітей, які перебувають у закладах для дітей; здійснюють контроль за умовами проживання дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, вживають заходів до вилучення дітей з умов, що становлять загрозу життю чи здоров'ю дитини;	здійснення перевірки умов утримання, виховання дітей у сім'ях, у тому числі тих, які опинилися у складних життєвих обставинах, стосовно яких надійшло повідомлення про можливе порушення прав дитини, вжиття заходів щодо негайного відібрання дитини, якщо існує безпосередня загроза життю чи здоров'ю дитини; здійснення контролю за умовами утримання, навчання, виховання усиновленої дитини, дитини, переданої під опіку, піклування, дитини, яка влаштована у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу; забезпечення виконання договорів про організацію діяльності прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, зокрема здійснення соціального супроводження таких сімей;	забезпечує здійснення контролю за дотриманням прав дітей у закладах, які здійснюють інституційний догляд і виховання дітей, у спеціальних установах для дітей відповідно до Закону України "Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей", інших закладах соціального захисту дітей; у сім'ях опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу, сім'ях патронатних вихователів;
організують взаємодію структурних підрозділів районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, розташованих на території громади, для вирішення питань захисту прав дитини, у тому числі на сімейне виховання, з питань усиновлення та влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, передання дітей під опіку, піклування, запобігання дитячій бездоглядності, жорстокому поводженню з дітьми, залученню дітей до найгірших форм дитячої праці, а також з питань реалізації прав дитини на навчання, на охорону здоров'я тощо;	розгляд повідомлень про дітей, батьки яких ухиляються від виконання батьківських обов'язків (вчиняють насильство стосовно дітей, жорстоко поводяться з дітьми, відмовляються від надання дитині медичної допомоги або відмовляються забрати дитину із закладу охорони здоров'я тощо);	проводить роботу із захисту прав дітей, запобігання дитячій безпритульності та бездоглядності, організації соціально- психологічної реабілітації найбільш уразливих категорій дітей;
визначають потреби дітей та забезпечують допомогу дітям у сім'ях, які опинилися у складних життєвих обставинах;	у випадках, передбачених законодавством, здійснення повноважень законного представника дитини;	узагальнює відомості щодо проблемних питань в системі охорони дитинства з подальшою передачею інформаційно-аналітичних матеріалів до Мінсоцполітики;
готують клопотання щодо взяття дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на соціальний квартирний облік та на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов;		

надають кандидатам в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу інформацію про дітей, які перебувають на обліку у службі у справах дітей, і видають направлення на відвідування сімей, закладів з метою встановлення контакту з дитиною;		надає в установленому порядку громадянам України, іноземцям та громадянам України, які проживають за межами України, - кандидатам в усиновлювачі інформацію про дітей, які можуть бути усиновлені, а також направлення для знайомства з дитиною за місцем її проживання;
звертаються до органів Національної поліції щодо проведення розшукової роботи з установлення місця проживання, перебування батьків або інших представників дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей, позбавлених батьківського піклування;	здійснення заходів щодо встановлення особи дитини, місця її проживання, відомостей про батьків або осіб, які їх замінюють, інших родичів, місця їх проживання (перебування) та організація роботи з повернення дитини на виховання в сім'ю чи заклад або надання такій дитині статусу дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування;	
за дорученням органу опіки та піклування звертаються до відділів реєстрації актів цивільного стану для державної реєстрації народження дитини;	надання місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності, громадським організаціям, громадянам у межах своїх повноважень практичної, методичної та консультаційної допомоги у вирішенні питань щодо захисту прав дитини;	організовує в межах повноважень, передбачених законом, проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, надає їм відповідну методичну допомогу;
надають згоду на відрахування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, із закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти; виселення дитини; зняття дитини з реєстрації місця проживання; визнання дитини такою, що втратила право користування житловим приміщенням;	негайне здійснення відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють, якщо існує безпосередня загроза життю чи здоров'ю дитини;	проводить інформаційно-роз'яснювальну роботу та консультації з питань застосування законодавства у сфері захисту прав дітей;
вживають у межах компетенції заходів для повернення до місця постійного проживання дітей, розлучених із сім'єю, у тому числі дітей-іноземців;		
у встановленому законом порядку вживають заходів для підтвердження місця проживання дитини під час вирішення питання про її тимчасовий виїзд за межі України;	надання згоди на усиновлення дитини, якщо опікун або піклувальник не надав такої згоди;	видає іноземцям та громадянам України, які проживають за межами України, - кандидатам в усиновлювачі згоду на усиновлення дитини для подання до суду або відмову в усиновленні дитини;
вживають у межах компетенції заходів для повернення до місця постійного проживання дітей, розлучених із сім'єю, у тому числі дітей-іноземців;		

у встановленому законом порядку вживають заходів для підтвердження місця проживання дитини під час вирішення питання про її тимчасовий виїзд за межі України;	надання згоди на усиновлення дитини, якщо опікун або піклувальник не надав такої згоди;	видає іноземцям та громадянам України, які проживають за межами України,- кандидатам в усиновлювачі згоду на усиновлення дитини для подання до суду або відмову в усиновленні дитини;
готують та подають у встановленому порядку статистичну звітність щодо дітей;		забезпечує збір, узагальнення статистичної звітності щодо дотримання прав дітей, у тому числі дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, дітей з інвалідністю;
вивчають потребу та подають пропозиції щодо створення у громаді закладів, які здійснюють захист прав дитини;		
розробляють і реалізують самостійно або спільно з іншими структурними підрозділами міської, селищної, сільської ради, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими організаціями заходи та програми, спрямовані на поліпшення становища дітей, захист прав дитини, а також здійснюють контроль за виконанням таких заходів;		проводить координаційно-аналітичну роботу, пов'язану з діяльністю центрів соціальних служб, соціальних гуртожитків для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, центрів соціальної підтримки дітей та сімей, притулків для дітей, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями; дитячих будинків-інтернатів, малих групових будинків, дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей, сімей патронатних вихователів, інших закладів для дітей;
забезпечують виконання інших визначених законом повноважень.	забезпечення виконання інших повноважень, визначених законом; забезпечення виконання інших повноважень, визначених законом.	

Висновки:

Служби у справах дітей відповідно Законопроекту 7087 на локальному нижчому рівні є окремими структурними підрозділами відповідних рад та підпорядковуються головам відповідних державних адміністрацій, міським, селищним, сільським радам, підзвітні та підконтрольні (у частині делегованих повноважень) службам у справах дітей відповідних міських, районних, обласних державних адміністрацій, центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини.

Аналіз повноважень, які Законопроект 7087 відносить до сфери органів опіки та піклування та служб у справах дітей на локальному рівні, свідчить про повний чи частковий збіг деяких повноважень. З огляду на це залишається відкритим питання чи не призведе це до небажаних сценаріїв, наприклад, до того, що такі повноваження будуть здійснюватися паралельно обома структурами без належної координації або співпраці або ж коли такі повноваження не будуть здійснюватися взагалі, оскільки обидва органи будуть вважати, що їх має виконувати інший орган.

Тому, важливим буде супроводження Законопроекту 7087, у разі його підписання Президентом, чіткими підзаконними актами (інструкціями, положеннями), які будуть належно регулювати, в тому числі, співпрацю та координацію місцевих органів, які здійснюють діяльність в сфері захисту прав дітей.

Більше того, окремі повноваження згаданих органів місцями повністю або частково збігаються з повноваженнями, які наразі вже має Нацсоцслужба.

На це також треба звернути увагу з тим, щоб повноваження, зазначені в Законопроекті 7087 належно здійснювалися та реально виконувалися усіма відповідними суб'єктами.

UNITED NATIONS CHILDREN'S FUND UKRAINE COUNTRY OFFICE

9B Mykhailo Hrushevskiyi Street,
01021 Kyiv, Ukraine
kyiv@unicef.org